

ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM
Erasmus School of Economics
Bachelorscriptie Fiscale Economie

Een knelpuntenanalyse voor de naar België geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder

Clemens van Ravels
Studentennummer: 544661

Begeleidend docente: dr. Y.M. Tigelaar-Klootwijk
Tweede lezer: mr. T.C. Hoogwout

Rotterdam, 4 september 2023

Het geschrevene in deze scriptie is de opvatting van de auteur en niet noodzakelijk die van de begeleider, tweede beoordelaar, Erasmus School of Economics of Erasmus Universiteit Rotterdam.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
1.1 AANLEIDING TOT HET ONDERZOEK.....	3
1.2 ONDERZOEKSVRAAG EN TOETSINGSKADER	5
1.3 AFBAKENING VAN HET ONDERZOEK	6
2. KNELPUNTEN EN OPLOSSINGEN IN DE INKOMSTENBELASTING	7
2.1. INLEIDING	7
2.2 BOX 2 TER INLEIDING.....	7
2.2.1. <i>Achtergrond aanmerkelijkbelangregeling</i>	7
2.2.2. <i>Aanmerkelijk belang</i>	8
2.2.3. <i>Inkomen uit aanmerkelijk belang</i>	9
2.2.4. <i>Reguliere voordelen</i>	10
2.2.5. <i>Fictieve reguliere voordelen</i>	10
2.2.6. <i>Vervreemdingsvoordelen</i>	11
2.2.7. <i>Fictieve vervreemdingen</i>	12
2.2.8. <i>Buitenlandse belastingplichtig</i>	15
2.3. FISCALE GEVOLGEN, TE ONDERKENNEN KNELPUNTEN EN MOGELIJKE OPLOSSINGEN WET IB 2001	15
2.3.1 <i>Excessief lenen ná emigratie en bovenmatige schuld aflossen met een dividenduitkering</i>	16
2.3.2 <i>Is de oplegging van een conserverende aanslag een te onderkennen knelpunt?</i>	24
2.4. CONCLUSIE/SAMENVATTING	26
3. KNELPUNTEN IN DE INVORDERINGSWET	29
3.1. INLEIDING	29
3.2. ACHTERGROND CONSERVERENDE AANSLAG	29
3.3. UITSTEL VAN BETALING VAN CONSERVERENDE AANSLAG	31
3.4. KWIJTSCHELDING VAN CONSERVERENDE AANSLAG	32
3.5. OUDE REGELING CONSERVERENDE AANSLAG	33
3.6. KNELPUNTEN EN MOGELIJKE OPLOSSINGEN INVORDERINGSWET 1990	34
3.6.1. <i>Dividenduitkering vanuit een in Nederland gevestigde vennootschap aan een naar België geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder</i>	34
3.6.2. <i>Is Nederland gerechtigd tot invordering van de conserverende aanslag?</i>	41
3.6.3. <i>Dividend- én liquidatie-uitkeringen na emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België uit een in België gevestigde vennootschap</i>	44
3.7. CONCLUSIE/SAMENVATTING	47
4. CONCLUSIE/SAMENVATTING	50
5. LITERATUURLIJST	56

1. Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

België is voor Nederlanders al jarenlang het populairste bestemmingsland om naartoe te emigreren.¹ Een gedeelte van deze groep is aanmerkelijkbelanghouder en krijgt bij emigratie een conserverende aanslag opgelegd. Door de complexiteit van nationale, internationale en Europese belastingwetgeving is er een aantal situaties denkbaar waarbij de buitenlands belastingplichtige op fiscaal gebied eventueel onevenredig wordt behandeld door emigratie naar België. Dit onderzoek poogt door middel van een knelpuntenanalyse deze knelpunten in kaart te brengen. Daarnaast zal dit onderzoek ook aanbevelingen geven die de politiek zou kunnen implementeren om deze knelpunten weg te nemen.

Volgens de Dikke van Dale betekent een knelpunt: omstandigheid die moeilijkheden veroorzaakt. In de context van dit onderzoek versta ik onder een knelpunt een situatie waarin de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder leidt tot dubbele belastingheffing, onevenredige belastingheffing, onevenredige kwijtschelding van belastingheffing of onevenredige administratieve rompslomp. Onder 'onevenredig' versta ik in dit onderzoek Nederland-België-situaties en Nederland-Nederland-situaties die op fiscaal gebied anders worden behandeld. Nederland-België-situaties betreft situaties waarin een aanmerkelijkbelanghouder van Nederland naar België emigreert. Dit houdt zowel de situatie in dat de feitelijke leiding van de vennootschap van de aanmerkelijkbelanghouder wordt overgeheveld naar België als dat de feitelijke leiding van de vennootschap van de aanmerkelijkbelanghouder in Nederland gevestigd blijft. Nederland-Nederland-situaties zijn situaties waarin een

¹ Jaarlijks emigreren zo'n 5.500 Nederlanders naar België. Dit staat gelijk aan een percentage van 14,1% van het totaal aantal emigranten. (Bron: CBS Statline 2020).

aanmerkelijkbelanghouder binnen Nederland verhuist. In deze scriptie wordt voor de knelpuntenanalyse de Wet inkomstenbelasting 2001 en Invorderingswet 1990 onderzocht.

In het boxensysteem, waarop de Wet inkomstenbelasting 2001 (hierna: Wet IB 2001) is gebaseerd wordt inkomen uit aanmerkelijk belang belast in box 2. Inkomen uit aanmerkelijk belang is het gezamenlijke bedrag van de (fictieve) reguliere voordelen en vervreemdingsvoordelen.² De emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder wordt gezien als een fictieve vervreemding van het aandelenbelang.³ Nederland heeft namelijk het uitgangspunt dat de waardeaan groei van het aanmerkelijk belang gedurende de periode dat de aanmerkelijkbelanghouder in Nederland woonachtig is, belast wordt.⁴ De waardevermeerdering van het aanmerkelijk belang wordt bij emigratie aangemerkt als te conserveren inkomen.⁵ Het moment onmiddellijk voorafgaand het emigratietijdstip wordt er belasting geheven. De belasting wordt geheven in de vorm van een conserverende aanslag. De belastingplichtige hoeft hierover niet direct af te rekenen maar kan op basis van de Invorderingswet 1990 (hierna: IW 1990) uitstel van betaling krijgen.⁶

De IW 1990 regelt de invordering van rijksbelastingen, zo ook de conserverende aanslag. In dit onderzoek zal binnen deze wet vooral aandacht worden geschonken aan (de beëindiging van) het uitstel van betaling en kwijtschelding van de conserverende aanslag. Met de begrippen (gedeeltelijke) inning of invordering van conserverende aanslag of (gedeeltelijke) beëindiging van het uitstel van betaling wordt hetzelfde bedoeld: (een gedeelte van) de belastingschuld dient binnen een bepaalde termijn te worden voldaan. De (gedeeltelijke) inning van de conserverende aanslag vindt plaats bij vervreemding van aandelen, winstuitkeringen, teruggaaf van kapitaal en

² Artikel 4.12 Wet IB 2001.

³ Artikel 4.16 lid 1 onderdeel h Wet IB 2001

⁴ *Kamerstukken II* 2010/11, 25 087, nr. 7 (Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2011).

⁵ Artikel 2.8 lid 2 Wet IB 2001.

⁶ Artikel 25 lid 8 aanhef IW 1990.

excessief lenen.⁷ Bij ministeriële regeling is het mogelijk dat een (gedeelte van) de conserverende aanslag kwijt wordt gescholden.⁸ Door de werking van complexe nationale belastingwetgeving en het belastingverdrag gesloten tussen Nederland en België, zijn er echter situaties denkbaar die zorgen voor knelpunten in de Wet IB 2001 en IW 1990.

1.2 Onderzoeksvraag en toetsingskader

Gezien de doelstelling van deze scriptie staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

‘Welke fiscale knelpunten zijn er te onderkennen bij en na de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België? Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om deze knelpunten weg te nemen?’

Deze onderzoeksvraag zal worden beantwoord aan de hand van de volgende twee deelvragen:

Wat zijn de fiscale gevolgen en de te onderkennen knelpunten van de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België voor de Wet inkomstenbelasting 2001? Welke mogelijke oplossingen zijn er om eventuele knelpunten weg te nemen? (H2)

Wat zijn de fiscale gevolgen en de te onderkennen knelpunten voor de Invorderingswet 1990 na de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België? Welke mogelijke oplossingen zijn er om eventuele knelpunten weg te nemen? (H3)

De methodologie van deze scriptie betreft een literatuur- en jurisprudentieonderzoek. In dit literatuuronderzoek worden de fiscale gevolgen van de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België beschreven.

⁷ Artikel 25 lid 8 onderdeel a, b en c IW 1990 en artikel 25c IW 1990.

⁸ Artikel 26 lid 4 IW 1990 en artikel 26 lid 5 a, b en c IW 1990.

Vervolgens worden de eventuele te onderkennen knelpunten in kaart gebracht door middel van een knelpuntenanalyse. Bij de knelpuntenanalyse voor de Wet IB 2001 wordt er vooral veel aandacht besteed aan de nieuw ingevoerde Wet excessief lenen en de invloed van het belastingverdrag Nederland – België (hierna: belastingverdrag N-B) hierop.⁹ Ook zal de oplegging van de conserverende aanslag en de al dan niet strijdigheid met EU-recht worden behandeld. Deze scriptie neemt voor de knelpuntenanalyse van de IW 1990 de invordering en kwijtschelding van de conserverende aanslag, in combinatie met het belastingverdrag N-B, in aanmerking. Als uitgangspunt van een knelpunt hanteer ik hierbij fiscale onevenredigheid bij emigratie of verhuizing van aanmerkelijkbelanghouder in Nederland-België-situaties en Nederland-Nederland-situaties. Door de complexe werking van de IW 1990 betreffende de conserverende aanslag, de nieuwe Wet excessief lenen en het relatief oude belastingverdrag N-B zijn er knelpunten mogelijk. Indien er knelpunten te onderkennen zijn zullen er aanbevelingen worden gedaan om deze knelpunten weg te nemen.

1.3 Afbakening van het onderzoek

Dit onderzoek richt zich op de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder vanuit Nederland naar België. Alleen de Nederlandse fiscale gevolgen en knelpunten voor de inkomstenbelasting en invorderingswet zullen worden onderzocht. Bij de oplegging van de conserverende aanslag wordt er geen aandacht besteed aan een eventuele tweede conserverende aanslag. De Notitie Fiscaal Verdragsbeleid zal, naast nationale wetgeving en het belastingverdrag N-B, als leidraad worden gebruikt.

⁹ Per 21 juni 2023 is er een nieuw belastingverdrag met België gesloten. Het verdrag moet nog ter goedkeuring aan de betrokken parlementen worden voorgelegd en is dus nog niet van toepassing. Het belastingverdrag met België dat stamt uit 2001 vormt om die reden de basis voor dit onderzoek. In de aanbevelingen wordt, indien toepasselijk, wel aandacht besteed aan het nieuwe belastingverdrag.

2. Knelpunten en oplossingen in de inkomstenbelasting

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk staan de fiscale gevolgen en knelpunten van de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België betreffende de inkomstenbelasting centraal. In paragraaf 2.2 wordt er ingegaan op de fiscale gevolgen van emigratie voor de inkomstenbelasting. Paragraaf 2.3 bespreekt de te onderkennen knelpunten en onderzoekt of er mogelijke oplossingen zijn die deze knelpunten wegnemen. Tot slot wordt er in paragraaf 2.4 een samenvatting en conclusie gegeven. Door het behandelen van bovengenoemden paragrafen kan er antwoord worden gegeven op de eerste deelvraag:

"Wat zijn de fiscale gevolgen en de te onderkennen knelpunten van de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België voor de Wet inkomstenbelasting 2001? Welke mogelijke oplossingen zijn er om eventuele knelpunten weg te nemen?"

2.2 Box 2 ter inleiding

2.2.1. Achtergrond aanmerkelijkbelangregeling

Op 1 januari 1997 werd de aanmerkelijkbelangregeling (hierna: ab-regeling) herzien.¹⁰ Zowel een regulier voordeel als een vervreemdingsvoordeel wordt vanaf dit moment belast tegen hetzelfde tarief. Verder is het criterium van het hebben van een aanmerkelijk belang gereduceerd van een derde naar 5% van het geplaatst aandelenkapitaal. Daarnaast worden fictieve vervreemdingen, zoals het anders dan door overlijden ophouden binnenlands belastingplichtige te zijn, hieronder begrepen de situatie waarin de belastingplichtige voor de

¹⁰ Wet van 13 december 1996 tot wijziging van enige belastingwetten (herziening regime ter zake van winst uit aanmerkelijk belang, consumptieve rente en vermogensbelasting), Stb. 1996,652.

toepassing van de Belastingregeling voor het Koninkrijk, de Belastingregeling voor het land Nederland of een verdrag ter voorkoming van dubbele belasting wordt geacht geen inwoner van Nederland meer te zijn, ingevoerd.¹¹ De invoering van de Wet IB 2001 heeft het regime van de aanmerkelijkbelangheffing op hoofdlijnen niet veranderd.

2.2.2. Aanmerkelijk belang

Het belastingtarief op belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang is een proportioneel tarief van 26,9%.¹² Belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang is het inkomen uit aanmerkelijk belang verminderd met de te verrekenen verliezen uit aanmerkelijk belang.¹³ Indien de berekening van het inkomen uit aanmerkelijk belang leidt tot een negatief bedrag wordt dit aangemerkt als verlies uit aanmerkelijk belang.¹⁴ Er is sprake van een aanmerkelijk belang indien de belastingplichtige, al dan niet tezamen met zijn partner, direct of indirect, ten minste 5% heeft van het geplaatst aandelenkapitaal in een vennootschap, rechten heeft om direct of indirect aandelen te verwerven tot ten minste 5% van het geplaatst aandelenkapitaal, winstbewijzen heeft of gerechtigd is tot ten minste 5% van de jaarwinst van een vennootschap dan wel op ten minste 5% van wat bij liquidatie wordt uitgekeerd.¹⁵ Indien een vennootschap verschillende soorten aandelen heeft, heeft een belastingplichtige ook een aanmerkelijk belang indien hij, al dan niet tezamen met zijn partner, direct of indirect voor ten minste 5% van het geplaatste kapitaal van een soort aandelen aandeelhouder is of rechten heeft om direct of indirect aandelen van een soort te verwerven tot ten minste 5% van het van die soort geplaatste kapitaal.¹⁶

¹¹ Artikel 4.16 lid 1 onderdeel h Wet IB 2001.

¹² Artikel 2.12 Wet IB 2001.

¹³ Artikel 4.1 Wet IB 2001.

¹⁴ Artikel 4.47 Wet IB 2001.

¹⁵ Artikel 4.6 Wet IB 2001.

¹⁶ Artikel 4.7 Wet IB 2001.

Naast het ab-criterium van 5% in artikel 4.6 of 4.7 wet IB 2001 zijn er aanvullende bepalingen die ervoor zorgen dat belangen kleiner dan 5% ook worden aangemerkt als een aanmerkelijk belang. Eén van deze bepalingen betreft de meesleepregeling. Indien een belastingplichtige een aanmerkelijk belang heeft in een vennootschap (stel: 6%) worden overige aandelen of winstbewijzen (stel: 4%) in diezelfde vennootschap ook meegerekend als aanmerkelijk belang.¹⁷ De andere bepaling is de meetrekregeling. Een belastingplichtige die geen aanmerkelijk belang heeft in een vennootschap maar een partner of een bloed- of aanverwant in de rechte lijn van hem of haar heeft in diezelfde vennootschap wél een aanmerkelijk belang dan wordt op basis van de meetregeling het belang van de belastingplichtige ook als aanmerkelijk belang beschouwd.¹⁸

2.2.3. Inkomen uit aanmerkelijk belang

Het belastingtarief op belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang is een proportioneel tarief van 26,9%.¹⁹ Belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang is het inkomen uit aanmerkelijk belang verminderd met de te verrekenen verliezen uit aanmerkelijk belang.²⁰ Indien de berekening van het inkomen uit aanmerkelijk belang leidt tot een negatief bedrag wordt dit aangemerkt als verlies uit aanmerkelijk belang.²¹ Inkomen uit aanmerkelijk belang is het gezamenlijke bedrag van de (fictieve) reguliere voordelen en vervreemdingsvoordelen.²²

¹⁷ Artikel 4.9 Wet IB 2001.

¹⁸ Artikel 4.10 Wet IB 2001.

¹⁹ Artikel 2.12 Wet IB 2001.

²⁰ Artikel 4.1 Wet IB 2001.

²¹ Artikel 4.47 Wet IB 2001.

²² Artikel 4.12 Wet IB 2001.

2.2.4. Reguliere voordelen

Reguliere voordelen uit een aanmerkelijk belang zijn bijvoorbeeld ontvangen dividend en andere winstuitkeringen.²³ Kosten van reguliere voordelen zijn bijvoorbeeld rente voor leningen om aandelen te kopen of bankkosten voor beheer van de aandelen.²⁴ Kosten die betrekking hebben op het reguliere voordeel uit aanmerkelijk belang zijn aftrekbaar.²⁵ De dividendbelasting bedraagt 15% van de dividend en andere winstuitkeringen.²⁶ De eventueel geheven dividendbelasting is een voorheffing en kan worden verrekend met de verschuldigde inkomstenbelasting over inkomen uit aanmerkelijk belang.²⁷

2.2.5. Fictieve reguliere voordelen

Per 1 januari 2023 is de Wet excessief lenen ingevoerd.²⁸ Deze wet beschouwt het bovenmatige deel van de schuld van de belastingplichtige aan de vennootschap waarin hij of zij een aanmerkelijk belang heeft als fictief regulier voordeel.²⁹ Het maximumbedrag dat een belastingplichtige zonder af-heffing kan lenen van de vennootschap bedraagt € 700.000. Het maximumbedrag geldt voor de belastingplichtige en partner gezamenlijk.³⁰ Schulden hoger dan € 700.000 worden dus als fictief regulier voordeel gezien en belast tegen 26,9%. Het maximumbedrag aan toegestane schulden van € 700.000 wordt verhoogd met het in aanmerking genomen fictief regulier voordeel.³¹ De voornaamste reden van deze nieuwe maatregel is het tegengaan van belastinguitstel of -afstel door aanmerkelijkbelanghouders.³² Het overtollige kasgeld wordt nu

²³ Artikel 4.13 Wet IB 2001.

²⁴ Artikel 4.15 Wet IB 2001.

²⁵ Artikel 4.12 onder a Wet IB 2001.

²⁶ Artikel 5 Wet DB 1965.

²⁷ Artikel 9.2 lid 1 onderdeel b Wet IB 2001.

²⁸ Wet van 21 december 2022 tot wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Invorderingswet 1990 ter bestrijding van belastinguitstel en -afstel als gevolg van excessief lenen bij een eigen vennootschap (Wet excessief lenen bij eigen vennootschap).

²⁹ Artikel 4.14a jo. Artikel 4.13 lid 1 onderdeel f Wet IB 2001.

³⁰ Artikel 4.14a lid 3 Wet IB 2001.

³¹ Artikel 4.14a lid 2 Wet IB 2001.

³² Staatsblad 2022, 531, Kamerstuk 35 496, p.1.

geleend van de vennootschap in plaats van als bijvoorbeeld dividend uitgekeerd. Op deze manier loopt de schatkist belastingheffing mis.

Daarnaast geldt er ook een aantal flankerende bepalingen ter zake van het fictief regulier voordeel. Een hiervan is het negatieve fictieve reguliere voordeel. Deze bepaling voorkomt dubbele heffing van inkomstenbelasting. Wanneer de bovenmatige schuld aan de eigen vennootschap wordt afgelost ontstaat er een negatief fictief regulier voordeel.³³ Het negatieve fictief reguliere voordeel staat gelijk aan maximaal het bedrag van het eerder in aanmerking genomen positieve fictief reguliere voordeel. Het negatief fictief regulier voordeel is te verrekenen met een positief verrekenbaar voordeel. Hierdoor is er geen sprake van economische dubbele heffing.³⁴ Een dividenduitkering kwalificeert als positief verrekenbaar voordeel. Het negatieve fictieve reguliere voordeel zorgt er dus voor dat er fiscaal neutraal een dividend kan worden ontvangen. Door de systematiek van een negatief fictief regulier voordeel wordt er niet over het fictief regulier voordeel én over de dividenduitkering inkomstenbelasting geheven. Wanneer de schuld aan de eigen vennootschap vanuit privé met eigen middelen wordt afgelost is het negatieve fictieve reguliere voordeel dus niet direct verrekenbaar. Het negatieve fictieve reguliere voordeel ter zake van verliesverrekening kan één jaar worden terug gewenteld en zes jaar vooruit.³⁵

2.2.6. Vervreemdingsvoordelen

Bij verkoop van (een gedeelte van) aandelen, opties, rechten of winstbewijzen die tot een aanmerkelijk belang horen is er sprake van een vervreemdingsvoordeel. Het voordeel wordt gesteld op de overdrachtprijs verminderd met de verkrijgingsprijs.³⁶ De overdrachtprijs is het bedrag dat de belastingplichtige krijgt bij verkoop. Het betreft het nettobedrag, dat wil zeggen

³³ Kamerstukken II 2019/20, 35496, nr. 3, p. 15, 16 (MvT).

³⁴ V.C.C. Oort, 'Invoering Wet Excessief Lenen bij de eigen vennootschap per 2023', FBN 2022/54.

³⁵ Artikel 4.49 lid 1 Wet IB 2001.

³⁶ Artikel 4.19 Wet IB 2001.

de overdrachtprijs vermindert met de overdrachtskosten, zoals verkoopkosten.³⁷ De verkrijgingsprijs is het bedrag dat de belastingplichtige heeft moeten betalen ter verkrijging van aandelen, opties, rechten of winstbewijzen.³⁸ Verrijgungskosten, zoals notariskosten vermeerderen de verkrijgingsprijs. Zowel de overdrachtprijs als de verkrijgingsprijs wordt gesteld op de waarde in het economische verkeer. Er vindt een correctie naar waarde in het economische verkeer plaats indien dit niet het geval is.³⁹

2.2.7. Fictieve vervreemdingen

Onder bepaalde omstandigheden worden de aandelen, opties of winstbewijzen, horend bij een aanmerkelijk belang, behandeld alsof ze zijn verkocht. Dit wordt een fictieve vervreemding genoemd. Bij een fictieve vervreemding geldt de overdrachtprijs als de waarde in het economische verkeer op dat moment. Het vervreemdingsvoordeel bedraagt het verschil tussen de overdrachtprijs en verkrijgingsprijs. Per 1 januari 1997 wordt de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder gezien als fictieve vervreemding van het aanmerkelijk belang. Dit is opgenomen in artikel 4.16 lid 1 onderdeel h wet IB. De wetgever heeft dit voornamelijk om twee redenen gedaan.⁴⁰ Ten eerste om een einde te maken aan fiscaal geïndiceerde emigraties.⁴¹ Op deze manier is het niet meer mogelijk om voor korte duur te emigreren naar een ander land om daar tegen een gunstig tarief het aanmerkelijk belang te verkopen. Ten tweede om de waardeangroei van het aanmerkelijk belang gedurende de periode dat de aanmerkelijkbelanghouder in Nederland woonachtig was te belasten. Het genietingsmoment van deze fictieve vervreemding is het tijdstip dat onmiddellijk voorafgaat aan het ophouden van de binnenlandse belastingplicht.⁴² In dit onderzoek wordt uitgegaan van de situatie dat de

³⁷ Artikel 4.20 Wet IB 2001.

³⁸ Artikel 4.21 Wet IB 2001.

³⁹ Artikel 4.22 Wet IB 2001.

⁴⁰ Van Brummen en Nieuwenhuizen, *WFR* 2015/1488.

⁴¹ MvT, *Kamerstukken II* 1995/96, 24 761, nr. 3, p.18.

⁴² Artikel 4.46 lid 2 Wet IB 2001.

aanmerkelijkbelanghouder emigreert naar België. Om deze reden vindt het belastingverdrag Nederland – België toepassing.

Het is geen vanzelfsprekendheid dat nationale ficties automatisch doorwerking vinden in belastingverdragen, aangezien de goede verdragstrouw hierdoor kan worden geschonden. Er is volgens het verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht sprake van goede verdragstrouw indien een staat niet eenzijdig heffingsrechten naar zich toe trekt.⁴³ De Hoge Raad oordeelde echter in de arresten van 20 februari 2009 dat de conserverende aanslag in verband met de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België wél in overeenstemming is met de goede verdragstrouw.⁴⁴ De Hoge Raad refereert in deze arresten naar het Commentaar op het OESO-modelverdrag (hierna: OESO-mv) ten aanzien van het vervreemdingbegrip uit artikel 13 OESO-mv. Hieruit volgt dat een staat voor de heffing van vermogenswinst aanknoopt bij de geconstateerde vermogensaanwas die niet door een vervreemding tot uitdrukking komt.⁴⁵ Doordat het genietingsmoment van de fictieve vervreemding vlak voor de emigratie plaats vindt en de vermogensaanwas op Nederlands grondgebied is ontstaan, is er sprake van goede verdragstrouw en is de doorwerking van de conserverende aanslag naar het belastingverdrag Nederland - België gerechtvaardigd.

De conserverende aanslag wordt aan de emigrerende aanmerkelijkbelanghouder opgelegd op grond van artikel 2.8 lid 2 Wet IB 2001, artikel 2.9 lid 1 Wet IB 2001 en artikel 9.1 lid 2 Wet IB 2001.

De conserverende aanslag wordt opgelegd jegens het verschil tussen de waarde in het economische verkeer en verkrijgingsprijs van het aanmerkelijkbelangpakket op het tijdstip dat onmiddellijk voorafgaat aan het ophouden van de binnenlandse belastingplicht. Het te conserveren inkomen

⁴³ Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht, Wenen, 23 mei 1969.

⁴⁴ HR 20 februari 2009, ECLI:NL:PHR:2009:AZ2232, *BNB 2009/260*.

⁴⁵ Pötgens en Vergouwen, *MBB 2017/6*

wordt belast tegen 26,9%.⁴⁶ Het recht op uitstel van betaling van de conserverende aanslag betreffende de emigrerende aanmerkelijkbelanghouder is vastgelegd in artikel 25 lid 8 IW 1990. Dit uitstel wordt (gedeeltelijk) beëindigd bij vervreemding van aandelen, winstuitkeringen, teruggaaf van kapitaal of indien er excessief wordt geleend van de eigen vennootschap.⁴⁷ In hoofdstuk 3 (invorderingswet) zal dit nader worden toegelicht.

Het is echter niet zo dat er bij emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder altijd een conserverende aanslag wordt opgelegd. Indien de waarde in het economische verkeer lager is dan de verkrijgingsprijs bij emigratie is er sprake van een verlies uit aanmerkelijk belang. Indien er vervreemdingen plaatsvinden, waarbij het belang nog wel direct of indirect worden behouden wordt een negatief (fictief) vervreemdingsvoordeel niet in aanmerking genomen en kan een belastingplichtige in beginsel dus niet tussentijds verliesnemen.⁴⁸ Er wordt echter een uitzondering gemaakt voor de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder en verplaatsing van de werkelijke leiding van de vennootschap uit Nederland.⁴⁹ Het verlies uit aanmerkelijk belang bij emigratie is te verrekenen met positief inkomen uit aanmerkelijk belang van het jaar ervoor en eventueel met positief inkomen uit aanmerkelijk belang in de komende zes jaar.⁵⁰

In het geval een aanmerkelijkbelanghouder emigreert en excessief heeft geleend dient het vervreemdingsvoordeel aangepast te worden. Het vervreemdingsvoordeel bij emigratie wordt verminderd met het bedrag dat eerder als fictief regulier voordeel in aanmerking is genomen.⁵¹ Dit wordt verminderd omdat het fictieve reguliere voordeel in feite besloten ligt in het vervreemdingsvoordeel. Een fictief regulier voordeel zorgt er namelijk niet voor

⁴⁶ Artikel 2.12 Wet IB 2001.

⁴⁷ Artikel 25 lid 8 onderdeel a,b en c en artikel 25c IW 1990.

⁴⁸ Artikel 4.24 lid 1 Wet IB 2001.

⁴⁹ Artikel 4.24 lid 5 Wet IB 2001.

⁵⁰ Artikel 4.49 lid 1 en 2 Wet IB 2001.

⁵¹ Artikel 4.14d Wet IB 2001.

dat de waarde in het economisch verkeer van de aandelen afneemt, terwijl er wel fictief een dividend in aanmerking is genomen. Hierdoor is het vervreemdingsvoordeel te hoog. Zonder deze aanpassing vindt er dubbele heffing plaats.⁵²

De materie omtrent excessief lenen leidt tot een knelpunt. In paragraaf 2.3 wordt dit uitgewerkt.

2.2.8. Buitenlandse belastingplichtig

Als een aanmerkelijkbelanghouder emigreert naar België en de vennootschap in Nederland gevestigd blijft, is er sprake van buitenlandse belastingplicht voor de inkomstenbelasting. Belastingplichtige woont namelijk niet in Nederland maar geniet wel Nederlands inkomen.⁵³ Onder Nederlands inkomen wordt onder andere het belastbare inkomen uit aanmerkelijk belang in een in Nederland gevestigde vennootschap verstaan.⁵⁴ Het belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang voor de buitenlands belastingplichtige is vastgelegd in artikel 7.5 lid 1 Wet IB 2001.

2.3. Fiscale gevolgen, te onderkennen knelpunten en mogelijke oplossingen Wet IB 2001

Voor de inkomstenbelasting zijn er mogelijk knelpunten te onderkennen. De knelpunten betreffen dubbele heffing van inkomstenbelasting. Eén knelpunt is afhankelijk van de timing van excessief lenen en de manier van aflossen van de bovenmatige schuld.⁵⁵ Het andere mogelijke knelpunt betreft de oplegging van de conserverende aanslag.

⁵² Kamerstukken II 2020/21, 35496, nr. 9, p. 29, 30 (NAV), zie ook: V.C.C. Oort, 'Invoering Wet Excessief Lenen bij de eigen vennootschap per 2023', FBN 2022/54.

⁵³ Artikel 2.1 lid 1 onderdeel b Wet IB 2001.

⁵⁴ Artikel 7.1 onder b Wet IB 2001.

⁵⁵ K. de Heus en R.J.M. van Santen, *Fiscaal Praktijdblad*, nummer 12 - 23 december 2022.

2.3.1 Excessief lenen ná emigratie en bovenmatige schuld aflossen met een dividenduitkering

Bij emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder is er sprake van een fictieve vervreemding van het aandelenbelang en wordt er een conserverende aanslag opgelegd over het inkomen uit aanmerkelijk belang. De geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder wordt gezien als buitenlands belastingplichtige indien hij Nederlands inkomen blijft genieten of door de vestigingsplaatsfictie. De vestigingsplaatsfictie zorgt ervoor dat indien de werkelijke leiding van de vennootschap wordt verplaatst naar het buitenland de vennootschap geacht wordt nog in Nederland te zijn gevestigd zolang de conserverende aanslag omtrent de emigratie van de aanmerkelijkbelanghouder nog niet (volledig) is voldaan en als de vennootschap ten minste 5 jaar gevestigd is geweest in Nederland.⁵⁶

Wanneer de buitenlands belastingplichtige excessief leent van een vennootschap waarin hij een aanmerkelijk belang heeft, is er sprake van een fictief regulier voordeel. Volgens artikel 7.5 lid 1 Wet IB wordt het belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang van een buitenlands belastingplichtige berekend volgens de regels uit hoofdstuk 4, zo ook het fictieve reguliere voordeel ex artikel 4.13 lid 1 onderdeel f Wet IB 2001. Dit voordeel zou worden belast tegen 26,9%.

Staatssecretaris Vijlbrief heeft echter in de memorie van toelichting in 2020 geschreven dat bij buitenlands belastingplichtigen, die een aanmerkelijk belang hebben in een Nederlandse vennootschap, het voorgestelde fictieve reguliere voordeel niet kan worden geëffectueerd vanwege reeds gesloten belastingverdragen.⁵⁷ Volgens Boer en Heithuis is dit een juiste conclusie van

⁵⁶ Artikel 7.5 lid 6 Wet IB 2001.

⁵⁷ Kamerstukken II 2019/20, 35496, 3, p. 12.

de staatssecretaris gelet op de fictiefloonarresten.⁵⁸ In deze arresten heeft de Hoge Raad geoordeeld dat heffing op grond van een nationaalrechtelijke fictie in grensoverschrijdende situaties in strijd kan zijn met de goede verdragstrouw.⁵⁹ Ook Foesenek benadrukt dit.⁶⁰ Op het moment dat de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder excessief leent kan er dus geen heffing plaatsvinden van inkomstenbelasting, zoals bedoeld in artikel 7.5 lid 1 Wet IB jo. artikel 4.13 lid 1 onderdeel f Wet IB.

De staatssecretaris heeft daarnaast aangegeven dat hij het niet noodzakelijk vindt om in nieuwe belastingverdragen de Wet excessief lenen toe te passen.⁶¹ Dit is volgens de Boer en van der Vloet opmerkelijk te noemen aangezien het een doel van de regering is om belastinguitstel en -afstel van de inkomstenbelasting aan te pakken.⁶² Dit is zelfs nog ter sprake gekomen in de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2020.⁶³ Ook in het nieuwe belastingverdrag tussen Nederland en België van 21 juni 2023 is de fictie niet opgenomen.

Toch vindt er heffing plaats indien de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder excessief leent. Op grond van artikel 25c lid 1 IW wordt de conserverende aanslag ingevorderd voor 26,9% over het bedrag dat als fictief regulier voordeel wordt aangemerkt.⁶⁴ Op deze manier wordt er, net zoals in binnenlandse situaties, alsnog inkomstenbelasting geheven over fictieve reguliere voordelen.

Desalniettemin is er nog wel een knelpunt te onderkennen. Het knelpunt is afhankelijk van de timing van excessief lenen en de wijze van aflossen van de

⁵⁸ J.P. Boer en E.J.W. Heithuis, 'De internationale aspecten van de voorgestelde Wet excessief lenen bij eigen vennootschap', WFR 2020/175.

⁵⁹ HR 05-09-2003, ECLI:NL:PHR:2003:AE8398 en HR 18-11-2016, ECLI:NL:HR:2016:2497.

⁶⁰ M.C.P. Foesenek, 'De dga-tax in grensoverschrijdend perspectief', WFR 2019/233.

⁶¹ Kamerstukken II 2020/21, 35496, nr. 7, p. 44.

⁶² P. de Boer en R.E.F.M. van der Vloet, 'Knelpunten bij de samenloop van de Wet excessief lenen bij eigen vennootschap en het technisch aanmerkelijk belang', WFR 2021/163.

⁶³ Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2020, 29 mei 2020.

⁶⁴ V.C.C. Oort, 'Invoering Wet Excessief Lenen bij de eigen vennootschap per 2023', FBN 2022/54.

bovenmatige schuld. Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de volgende vier situaties:

- Vóór emigratie excessief lenen en ná emigratie aflossen met een dividenduitkering
- Vóór emigratie excessief lenen en ná emigratie aflossen zonder dat er een dividenduitkering aan te pas komt
- Ná emigratie excessief lenen en aflossen met een dividenduitkering
- Ná emigratie excessief lenen en aflossen zonder dat er een dividenduitkering aan te pas komt

Vóór emigratie excessief lenen en ná emigratie aflossen met een dividenduitkering:

In geval een aanmerkelijkbelanghouder voor emigratie excessief heeft geleend is sprake geweest van een fictief regulier voordeel. Dit voordeel is belast tegen 26,9% inkomstenbelasting. Bij emigratie wordt het vervreemdingsvoordeel aangepast op basis van artikel 4.14d Wet IB 2001. Het vervreemdingsvoordeel wordt verminderd met het fictief regulier voordeel waardoor dubbele heffing op het moment van emigratie wordt voorkomen. Voor de belastingplichtige wordt het fictief regulier voordeel op deze manier geneutraliseerd in zijn conserverende aanslag.

In het geval dat de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder de bovenmatige schuld aflost met een dividenduitkering wordt dit belast met zowel Nederlandse als Belgische belasting. Vanuit nationaalrechtelijk oogpunt kan Nederland bij een buitenlands belastingplichtige de dividenduitkering op grond van artikel 7.5 lid 1 Wet IB 2001 in de heffing betrekken. Ex artikel 1 lid 1 Wet DB 1965 kan Nederland een dividenduitkering vanuit een in Nederland gevestigde vennootschap aan een opbrengstgerechtigde met dividendbelasting belasten. Dit tarief bedraagt 15%.⁶⁵ Naar het oordeel van het kabinet worden

⁶⁵ Artikel 5 Wet DB 1965.

dividenduitkeringen, ondanks aflossing van de bovenmatige schuld, in belastingverdragen vaak gezien als een 'normale' winstuitdeling.⁶⁶ Dit is naar alle waarschijnlijkheid ook zo onder het belastingverdrag N-B. In de memorie van toelichting staat helaas niet iets over de reguliere belastingheffing over de dividenduitkering waarmee de bovenmatige schuld wordt afgelost.⁶⁷ Ondanks dat het dividend bedoeld is om de schuld aan de eigen vennootschap af te lossen, wordt ten aanzien van artikel 10 lid 2 onderdeel b van het verdrag 15% Nederlandse dividendbelasting geheven.⁶⁸ In België wordt vervolgens over het netto dividend, dat wil zeggen bruto dividend minus betaalde Nederlandse dividendbelasting, 30% roerende voorheffing ingehouden.⁶⁹ De Belgische verrekeningsmethodiek is derhalve te vergelijken met een kostenaftrek. In paragraaf 3.6 zal dit nader worden toegelicht. De feitelijk geheven belasting in België is 25,5% ($30\% * (100\% - 15\%)$).

Een dividenduitkering leidt op grond van artikel 25 lid 8 onderdeel b IW 1990 tot een (gedeeltelijke) invordering van de conserverende aanslag voor een bedrag gelijk aan de dividenduitkering vermenigvuldigd met het aanmerkelijkbelangtarief van 26,9%. Dit bedrag wordt echter verminderd met de Nederlandse dividendbelasting en de feitelijk geheven Belgische belasting waardoor het uitstel per saldo niet wordt beëindigd.

Daarnaast is in de Invorderingswet 1990 geregeld dat de conserverende aanslag niet wordt ingevorderd indien de schulden, die vóór emigratie zijn ontstaan, worden afgelost met dividenduitkeringen.⁷⁰ De belastingplichtige moet aannemelijk maken dat de dividenduitkering is gebruikt ter financiering van de aflossing. Het uitstel van betaling wordt op grond van artikel 25c lid 2 IW 1990 niet beëindigd voor zover een negatief fictief voordeel, als bedoeld in

⁶⁶ Kamerstukken I 2022/23, 35496, nr. C.

⁶⁷ J.P. Boer en E.J.W. Heithuis, 'De internationale aspecten van de voorgestelde Wet excessief lenen bij eigen vennootschap', WFR 2020/175.

⁶⁸ Artikel 5 Wet DB 1965.

⁶⁹ Artikel 269 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (WIB 92).

⁷⁰ Artikel 25c lid 2 IW 1990.

artikel 4.14d Wet IB 2001, bij emigratie in aanmerking is genomen. Het bedrag dat ten aanzien van de conserverende aanslag niet wordt ingevorderd staat gelijk aan het negatieve fictieve voordeel. Deze bijzondere regeling vormt dus onder voorwaarden een uitzondering op artikel 25 lid 8 onderdeel b IW 1990. In geval van België wordt het uitstel echter ook zonder 25c lid 2 IW 1990 verminderd doordat de Nederlandse en Belgische belasting in totaal hoger is dan 26,9%. De uitzonderingsregeling in situaties met België is dan ook overbodig te noemen. Dit ondersteunen Boer en Heithuis.⁷¹

De totale belastingdruk over de aflossing van de bovenmatige schuld, ontstaan vóór emigratie, door middel van een dividenduitkering, staat gelijk aan 15% Nederlandse dividendbelasting over de dividenduitkering en 25,5% feitelijk geheven Belgische belasting over de dividenduitkering. De totale belastingdruk over het dividend bedraagt dus 40,5%.

Er is hier geen sprake van een knelpunt omdat de buitenlandse situatie evenredig wordt behandeld ten opzichte van de binnenlandse situatie. In een Nederlandse situatie wordt enkel het fictieve reguliere voordeel belast met 26,9% en wordt er ten aanzien van de aflossing met dividend een negatief fictief voordeel in aanmerking genomen waardoor er per saldo geen belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang is. In de grensoverschrijdende situatie is het fictieve voordeel ook belast geweest met inkomstenbelasting, maar komt het bedrag van de inkomstenbelasting in mindering op de conserverende aanslag. De dividenduitkering wordt 'normaal' in de heffing betrokken voor in totaal 40,5%. Er volgt vervolgens nog wel kwijtschelding voor het bedrag dat terzake van dit dividend in Nederland in de heffing is betrokken (zie paragraaf 3.6.1, knelpunt 2).

⁷¹ J.P. Boer en E.J.W. Heithuis, 'De internationale aspecten van de voorgestelde Wet excessief lenen bij eigen vennootschap', WFR 2020/175, paragraaf 5.4.

Vóór emigratie excessief lenen en ná emigratie aflossen zonder dat er een dividenduitkering aan te pas komt

In het geval een aanmerkelijkbelanghouder vóór emigratie excessief leent is er, zoals hierboven besproken, sprake van een fictief regulier voordeel. Dit voordeel wordt belast tegen 26,9% inkomstenbelasting en bij het einde van de binnenlandse belastingplicht wordt het vervreemdingsvoordeel op grond van artikel 4.14d Wet IB 2001 aangepast met een negatief bedrag dat maximaal gelijk staat aan het genoten fictieve reguliere voordeel.

Wanneer de aflossing van de bovenmatige schuld (ná emigratie) niet door middel van een dividenduitkering maar vanuit privé met eigen middelen plaatsvindt kan sprake zijn van een knelpunt, wanneer binnen- en buitenlandse belastingplichtigen ongelijk worden behandeld. In de Nederlandse situatie wordt het fictieve reguliere voordeel belast en zorgt een aflossing vanuit privé met eigen middelen voor een negatief fictief regulier voordeel. Dit leidt tot een verlies uit aanmerkelijk belang wat 1 jaar achteruit en 6 jaar vooruit te verrekenen is.⁷² Het verlies uit aanmerkelijk belang is niet te verrekenen als er geen dividenduitkering plaatsvindt. In grensoverschrijdende situaties wordt in eerste instantie (in Nederland) het fictief regulier voordeel belast en vindt er bij emigratie neutralisatie van de conserverende aanslag plaats. Er treedt wel een verschil op als de binnenlands belastingplichtige tijdens de verliesverrekeningstermijn nog een dividend uitkeert. Dat kan dan worden weggestreept tegen het openstaande verlies. Deze mogelijkheid heeft de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder niet.

Ná emigratie excessief lenen en aflossen met een dividenduitkering

Wanneer een aanmerkelijkbelanghouder emigreert krijgt hij een conserverende aanslag opgelegd over het vervreemdingsvoordeel. Indien de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder na emigratie excessief leent wordt dit fictieve reguliere voordeel niet belast omdat Nederland dit niet kan effectueren onder

⁷² Artikel 4.49 lid 1 Wet IB 2001.

toepassing van de huidige belastingverdragen (en dit ook niet het doel is in nieuwe belastingverdragen). België heeft ook niet iets als een Wet excessief lenen waardoor een bovenmatige schuld ook daar niet wordt belast.

Bovenmatig excessief lenen na emigratie heeft daarentegen wel gevolgen voor de opgelegde conserverende aanslag. Op grond van artikel 25c lid 1 IW wordt de conserverende aanslag bij excessief lenen ingevorderd voor 26,9% over het bedrag dat als fictief regulier voordeel zou worden aangemerkt.⁷³

Als de bovenmatige schuld daarna wordt afgelost door middel van een dividenduitkering wordt dit naar alle waarschijnlijkheid belast (zoals hierboven beschreven) met 15% Nederlandse dividendbelasting en 25,5% feitelijk geheven Belgische belasting.

In deze situatie is er sprake van dubbele heffing en aldus van een knelpunt. De belastingplichtige wordt in het buitenland op fiscaal vlak onevenredig behandeld in vergelijking met het binnenland. In Nederland zou namelijk alleen inkomstenbelasting worden geheven over het fictief regulier voordeel en niet over de dividenduitkering. De dividenduitkering is namelijk verrekenbaar met het negatieve fictieve reguliere voordeel dat ontstaat door de aflossing van de bovenmatige schuld.

Een mogelijke oplossing voor het wegnemen van dit knelpunt zou een belastingteruggaaf kunnen zijn voor het bedrag dat bij het excessieve lenen is ingevorderd met tegelijkertijd een ophoging van de conserverende aanslag. Er wordt in totaal 40,5% belasting geheven over de dividenduitkering en de conserverende aanslag wordt op grond van artikel 26 lid 4 IW 1990 voor een bedrag gelijk aan de Nederlandse dividendbelasting (15%) kwijtgescholden (zie

⁷³ Zie ook V.C.C. Oort, 'Invoering Wet Excessief Lenen bij de eigen vennootschap per 2023', FBN 2022/54.

uitgebreider paragraaf 3.6.1 bij knelpunt 2). Ook Boer en Heithuis pleiten voor een belastingteruggaaf.⁷⁴

Daarnaast had de nationaalrechtelijke fictie ook opgenomen kunnen worden in het nieuw gesloten belastingverdrag met België. Hierin had kunnen worden geregeld dat Nederland zou mogen heffen over het fictieve reguliere voordeel. Op 21 juni 2023 is het nieuwe belastingverdrag gepubliceerd maar het thema excessief lenen is volledig buiten beschouwing gelaten, een gemiste kans.

Ná emigratie excessief lenen en aflossen zonder dat er een dividenduitkering aan te pas komt

Indien de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder ná emigratie excessief leent heeft dit gevolgen voor de conserverende aanslag. Op grond van artikel 25c lid 1 IW wordt de conserverende aanslag bij bovenmatig excessief lenen geëind voor 26,9% over het bedrag dat als fictief regulier voordeel zou worden gerekend.

Wanneer de aflossing van de bovenmatige schuld (ná emigratie) niet door middel van een dividenduitkering maar vanuit privé met eigen middelen plaatsvindt kan sprake zijn van een knelpunt, wanneer binnen- en buitenlandse belastingplichtigen ongelijk worden behandeld. In de Nederlandse situatie wordt het fictieve reguliere voordeel belast en zorgt een aflossing vanuit privé met eigen middelen voor een negatief fictief regulier voordeel. Dit leidt tot een verlies uit aanmerkelijk belang wat 1 jaar achter en 6 jaar vooruit te verrekenen is.⁷⁵ Het verlies uit aanmerkelijk belang is niet te verrekenen met eigen middelen. In grensoverschrijdende situaties wordt de conserverende aanslag op grond van artikel 25c lid 1 IW 1990 ingevorderd. Er treedt wel een verschil op als de binnenlands belastingplichtige tijdens de verliesverrekeningstermijn nog een dividend uitkeert. Dat kan dan worden weggestreept tegen het

⁷⁵ Artikel 4.49 lid 1 Wet IB 2001.

openstaande verlies. Deze mogelijkheid heeft de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder niet.

2.3.2. Is de oplegging van een conserverende aanslag een te onderkennen knelpunt?

Een ander veelgenoemd te onderkennen knelpunt in de inkomstenbelasting is de oplegging van de conserverende aanslag en de al dan niet strijdigheid met EU-recht. Vanaf 11 maart 2004 zijn er op Europees niveau veel wijzigingen geweest op het gebied van de conserverende aanslag. Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (hierna: HvJ EG) heeft in meerdere arresten de emigratieregeling van een aanmerkelijkbelanghouder van verschillende EU-landen onder de loep genomen. De belangrijkste uitspraak van het HvJ EG is de zaak Hughes de Lasteyrie du Saillant.⁷⁶ Het HvJ EG heeft in deze zaak geoordeeld dat de Franse emigratieregeling en de daarmee coherente conserverende aanslag in strijd was met de vrijheid van vestiging.

De zaak betrof een belastingplichtige (Hughes de Lasteyrie du Saillant) die een belang van meer dan 25% in een in Frankrijk gevestigde vennootschap had. Hiermee had hij volgens Franse belastingwetgeving een aanmerkelijk belang. Op 12 september 1998 emigreerde de belastingplichtige naar België. Over de in Frankrijk behaalde aanmerkelijkbelangwinst moest belasting betaald worden.⁷⁷ Hij kreeg hiervoor een conserverende aanslag opgelegd. De belastingplichtige verzocht de Franse belastingdienst om uitstel van betaling van deze aanslag. Dit was alleen onder voorwaarden mogelijk: de belastingplichtige moet zekerheid kunnen stellen, er moet een in Frankrijk gevestigde vertegenwoordiger aangewezen zijn en er moet jaarlijks in Frankrijk aangifte worden gedaan. Na vijf jaar zou de conserverende aanslag worden kwijtgescholden indien er geen verboden handeling had plaatsgevonden.

⁷⁶ HvJ EU 11 maart 2004, ECLI:EU:C:2004:138, zaak C-9/02 (Hughes de Laysterie du Saillant).

⁷⁷ Artikel 167bis van de Franse Code Général des Impôts.

Het HvJ EG wijst in deze zaak erop dat de belastingplichtige die naar België emigreert minder gunstig wordt behandeld dan in situaties dat de dezelfde belastingplichtige binnen Frankrijk verhuist. Alleen als er wordt voldaan aan strikte voorwaarden, zoals zekerheid stellen, een Franse vertegenwoordiger aanwijzen en jaarlijks in Frankrijk aangifte doen, was er voor de emigrerende aanmerkelijkbelanghouder onder de Franse belastingwetgeving geen heffing over ongerealiseerde aanmerkelijkbelangwinsten. Dit terwijl in (Franse) binnenlandssituaties alleen gerealiseerde aanmerkelijkbelangwinsten worden belast. De emigratieregeling belemmert dus de vrijheid van vestiging van de belastingplichtige binnen de EU in deze situatie.⁷⁸ Hiermee concludeerde de HvJ EG dat op dit punt artikel 52-EG verdrag is overtreden.⁷⁹

De Franse regering heeft nog aangevoerd dat de belemmerende maatregel is toegestaan krachtens dwingende reden van algemeen belang. De emigratieheffing zou namelijk belastingontwijking tegengaan. Het HvJ EG heeft echter geoordeeld dat er onvoldoende rechtvaardiging is hiervoor. Een algemeen vermoeden van belastingontwijking is voor HvJ EG geen justificatie om vrijheid van vestiging te belemmeren.⁸⁰ Hierdoor kan worden gesteld dat het beginsel van vrijheid van vestiging zodanig moet worden uitgelegd dat het zich ertegen verzet dat een lidstaat ter voorkoming van belastingontwijking een dergelijke emigratieheffing invoert waarbij nog niet gerealiseerde waardeverminderingen worden belast op het moment dat een belastingplichtige emigreert.⁸¹

Nederland had destijds een soortgelijke emigratieheffing. Hiermee was de toenmalige Nederlandse emigratieheffing in strijd met de verkeersvrijheden van de EU. Naar aanleiding van dit arrest heeft de Nederlandse regering per 1 januari 2005 door middel van artikel 2 lid 1 onderdeel a Uitvoeringsregeling IW

⁷⁸ HvJ EG 11 maart 2004, ECLI:EU:C:2004:138, r.o. 48, BNB 2004/258.

⁷⁹ Beginsel van vrijheid van vestiging, gewijzigd in artikel 43 EG-verdrag en heden artikel 49 VWEU.

⁸⁰ HvJ EG 11 maart 2004, ECLI:EU:C:2004:138, r.o. 51, BNB 2004/258.

⁸¹ Gubbels, in: *Cursus belastingrecht* IB.4.6.1.l.d.

1990 ervoor gezorgd dat het uitstel van betaling automatisch wordt verleend zonder zekerheidstelling en schriftelijk verzoek bij emigraties binnen de EU/EER.⁸²

Mijns inziens heeft het HvJ EG juist geoordeeld in de zaak Hughes de Lasteyrie du Saillant. In zowel de Franse als de Nederlandse belastingwetgeving betreffende de conserverende aanslag was er namelijk een knelpunt te onderkennen. De aanmerkelijkbelanghouder werd destijds op fiscaal gebied anders behandeld in een emigratiesituatie dan wanneer dezelfde aanmerkelijkbelanghouder binnenlands zou verhuizen. De vrijheid van vestiging werd op deze manier belemmerd. De invoering van het automatische uitstel van betaling vind ik dan ook een goede maatregel, omdat er op deze manier in ieder geval in Europese situaties geen knelpunt te ondervinden is bij de oplegging van de conserverende aanslag inkomstenbelasting.

2.4. Conclusie/samenvatting

Inkomen uit aanmerkelijk belang is het gezamenlijke bedrag van (fictieve) reguliere en vervreemdingsvoordelen. Het belastingtarief op belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang is een proportioneel tarief van 26,9%. Per 1 januari 1997 wordt de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder gezien als een fictieve vervreemding van het aanmerkelijk belang. De wetgever heeft dit gedaan om een einde te maken aan fiscaal geïndiceerde emigraties en om de waardeaan groei van het aanmerkelijk belang gedurende de periode dat de aanmerkelijkbelanghouder in Nederland woonachtig is te belasten. De emigrerende aanmerkelijkbelanghouder krijgt een conserverende aanslag opgelegd het tijdstip dat onmiddellijk voorafgaat aan het ophouden van de binnenlandse belastingplicht. De conserverende aanslag bedraagt het verschil ten aanzien van de waarde in het economische verkeer en de oorspronkelijke

⁸² P.R. van der Spek, R.W. van der Linde, Is de uiterste houdbaarheidsdatum van de conserverende aanslag verlopen?, 1 april 2004, *WFR* 2004/745.

verkrijgingsprijs, eventueel verminderd met het excessieve deel van de schuld aan de eigen vennootschap, vermenigvuldigd met het box 2 tarief van 26,9%. De Hoge Raad oordeelde in de arresten van 20 februari 2009 dat de conserverende aanslag in verband met de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder in overeenstemming is met de goede verdragstrouw, hierdoor werkt de nationaalrechtelijk fictie ook door naar belastingverdragen.

Wanneer een aanmerkelijkbelanghouder excessief leent wordt er een fictief regulier voordeel genoten. Het maximumbedrag dat een belastingplichtige zonder ab-heffing kan lenen van de vennootschap bedraagt € 700.000. Voor de inkomstenbelasting is er een knelpunt indien een aanmerkelijkbelanghouder excessief leent en emigreert naar België. Het te onderkennen knelpunt vindt plaats als een aanmerkelijkbelanghouder ná emigratie excessief leent en ná emigratie de bovenmatige schuld aflost met een dividenduitkering. Er is in dit geval sprake van dubbele heffing. Bij excessief lenen ná emigratie vindt er dubbele heffing plaats door middel van de invordering van de conserverende aanslag en bij de dividenduitkering. In een puur Nederlandse situatie zou alleen het fictief regulier voordeel worden belast. De dividenduitkering kan verrekend worden met het negatieve fictieve reguliere voordeel, dat ontstaat wanneer de bovenmatige schuld wordt afgelost. Een mogelijke oplossing voor het wegnemen van dit knelpunt zou een belastingteruggaaf ten aanzien van de aflossing met een dividenduitkering kunnen zijn en een ophoging van de conserverende aanslag voor een bedrag gelijk aan het kwijtgescholden deel. Ook zou kunnen worden geregeld dat de heffing over het fictieve reguliere voordeel aan Nederland wordt toegewezen in het belastingverdrag N-B. Op 21 juni 2023 is het nieuwe belastingverdrag gepubliceerd maar het thema excessief lenen is volledig buiten beschouwing gelaten.

Daarnaast kunnen er knelpunten ontstaan bij aflossing van de bovenmatige schuld vanuit privé met eigen middelen. Dit is zowel bij excessief lenen vóór

emigratie als bij excessief lenen ná emigratie het geval. De binnenlands belastingplichtige kan namelijk tijdens de verliesverrekeningstermijn een dividend uitkeren en wegstrepen tegen het openstaande verlies. Deze mogelijkheid heeft de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder niet, waardoor er in grensoverschrijdende situaties sprake is van dubbele heffing. Na het verstrijken van de verliesverrekeningstermijn is er geen sprake meer van een knelpunt.

Vanaf 11 maart 2004 zijn er op Europees niveau veel wijzigingen geweest op het gebied van de conserverende aanslag. In zowel de Franse als de Nederlandse belastingwetgeving betreffende de conserverende aanslag was er namelijk een knelpunt te onderkennen. De aanmerkelijkbelanghouder werd destijds op fiscaal gebied anders behandeld in emigratiesituatie dan wanneer dezelfde aanmerkelijkbelanghouder binnenlands zou verhuizen. Het HvJ EG heeft in de zaak Hughes de Lasteyrie du Saillant een te onderkennen knelpunt aangepakt. Doordat Nederland het automatische uitstel van betaling heeft ingevoerd is er bij oplegging van de conserverende aanslag op EU-niveau in ieder geval geen knelpunt te onderkennen.

Dit hoofdstuk heeft de fiscale gevolgen, te onderkennen knelpunten en mogelijke oplossingen bij de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België voor de inkomstenbelasting behandeld. In het volgende hoofdstuk zal hetzelfde voor invorderingswet worden onderzocht.

3. Knelpunten in de invorderingswet

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk staan de fiscale gevolgen en knelpunten van de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België betreffende de invorderingswet centraal. In paragraaf 3.2 wordt ingegaan op de achtergrond van de conserverende aanslag. Paragraaf 3.3 en 3.4 bespreken het uitstel van betaling en kwijtschelding van de conserverende aanslag. In paragraaf 3.5 wordt de oude regeling betreffende de conserverende aanslag behandeld. Paragraaf 3.6 onderzoekt de te onderkennen knelpunten en analyseert of er mogelijke oplossingen zijn die deze knelpunten wegnemen. Tot slot wordt in paragraaf 3.7 een samenvatting en conclusie gegeven. Door het behandelen van bovengenoemden paragrafen kan er antwoord worden gegeven op de tweede deelvraag:

“Wat zijn de fiscale gevolgen en de te onderkennen knelpunten voor de Invorderingswet 1990 na de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België? Welke mogelijke oplossingen zijn er om eventuele knelpunten weg te nemen?”

3.2. Achtergrond conserverende aanslag

De conserverende belasting wordt per 1 januari 2001 op een separate aanslag vermeld. Sinds deze datum is de conserverende aanslag dan ook een wettelijke term.⁸³ Toch staat de term niet gedefinieerd in de wet. Desondanks zou de term als volgt gedefinieerd kunnen worden: de aanslag waarvoor een wettelijk recht op betalingsuitstel bestaat (mits voldoende zekerheid is gesteld) en waarvoor het betalingsuitstel vervalt zodra een verboden handeling of gebeurtenis plaatsvindt (bijvoorbeeld vervreemding van het aanmerkelijk belang).⁸⁴

⁸³ P.G.H. Albert, WFR 2004/753.

⁸⁴ NV, Kamerstukken II 1998-1999, 26 727, V-N BP21 1999/3.2, blz. 1088

Het verschil met de gewone aanslag inkomstenbelasting zit hem in het (on)voorwaardelijke karakter. Bij 'normale' belastingaanslagen inkomstenbelasting is er een onvoorwaardelijke koppeling tussen de heffing en de inning van de belasting. De belastingaanslag is binnen zes weken na aanslagdatum invorderbaar.⁸⁵

Daarentegen is de relatie tussen heffing en inning bij een conserverende aanslag voorwaardelijk. Pas wanneer aan een bepaalde voorwaarde is voldaan (er is sprake van besmetting, zoals de verkoop van aandelen of excessief lenen) wordt de conserverende aanslag ingevorderd.

Zoals besproken in paragraaf 2.2.9 wordt een conserverende aanslag opgelegd aan de emigrerende aanmerkelijkbelanghouder over het te conserveren inkomen. Dit bedraagt het vervreemdingsvoordeel dat gedurende de binnenlandse belastingplicht is ontstaan. De conserverende aanslag heeft als doel om de fiscale claim over de waardevermeerdering die is opgebouwd in Nederland te behouden.⁸⁶ Zonder conserverende aanslag kan de Belastingdienst namelijk de belasting over de waardevermeerdering van de aanmerkelijkbelangaandelen niet effectueren indien Nederland in belastingverdragen geen heffingsbevoegdheid heeft toegekend gekregen. Bij het realiseren van deze waardevermeerdering buiten Nederland is de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder tenslotte geen binnenlands belastingplichtige meer.

⁸⁵ Artikel 9 lid 1 IW 1990.

⁸⁶ Hoogeveen, in: Cursus Belastingrecht IB.2.3.5.A.

3.3. Uitstel van betaling van conserverende aanslag

Daarnaast zorgt de conserverende aanslag ervoor dat de emigrerende aanmerkelijkbelanghouder niet gelijk moet afrekenen op het moment van emigratie. Doordat bij de fictieve vervreemding geen liquiditeiten vrijkomen, wordt er met betrekking tot de conserverende aanslag uitstel van betaling verleend. Het recht op uitstel van betaling van de conserverende aanslag betreffende de emigrerende aanmerkelijkbelanghouder is vastgelegd in artikel 25 lid 8 IW 1990. Indien een aanmerkelijkbelanghouder emigreert naar een land buiten de Europese Unie of Europese Economische Ruimte (hierna: EU/EER) dient er een schriftelijk verzoek te worden ingediend en voldoende zekerheid te worden gesteld.⁸⁷ In dit onderzoek zal hier verder niet op in worden gegaan. Bij emigraties binnen de EU/EER wordt er automatisch uitstel van betaling verleend en kan het schriftelijke verzoek en de zekerheidstelling achterwege blijven.⁸⁸ Het kan wel dat de aanmerkelijkbelanghouder die geëmigreerd is binnen de EU/EER gedurende de periode van uitstel van betaling aannemelijk moet maken dat hij of zij recht heeft op uitstel van betaling. Daarnaast is het ook mogelijk dat de aanmerkelijkbelanghouder jaarlijks informatie moet verstrekken over zijn actuele woonplaats.⁸⁹ EER-landen zijn landen binnen de EU en Noorwegen, IJsland en Liechtenstein.

Naast het recht op uitstel van betaling is in artikel 25 lid 8 IW 1990 ook vastgelegd wanneer het uitstel van betaling (gedeeltelijk) wordt beëindigd. Dit is het geval indien (een deel van de) aandelen of winstbewijzen worden vervreemd in de zin van artikel 4.12 of 4.16 Wet IB 2001 (met uitzondering van artikel 4.16 lid 1 onderdeel h),⁹⁰ in geval reserves die betrekking hebben op (een deel van de) aandelen of winstbewijzen worden uitgedeeld,⁹¹ in geval van

⁸⁷ Artikel 2 lid 1 onderdeel a Uitvoeringsregeling IW 1990.

⁸⁸ Artikel 2 lid 2 onderdeel a Uitvoeringsregeling IW 1990.

⁸⁹ C. Wisman, *Emigratie en conserverende eindafrekening*, 1 maart 2023.

⁹⁰ Artikel 25 lid 8 onderdeel a IW 1990 jo. artikel 2 lid 6 onderdeel a Uitvoeringsregeling IW 1990.

⁹¹ Artikel 25 lid 8 onderdeel b IW 1990. artikel 2 lid 6 onderdeel b Uitvoeringsregeling IW 1990.

teruggaaf van (een deel van) wat op de aandelen is gestort⁹² en als er een positief fictief regulier voordeel wordt genoten.⁹³ Onder uitgedeelde winstreserves vallen alle vormen van winstuitkeringen, ook verkapte dividenduitkeringen.⁹⁴ In het geval een van deze vier ‘besmette handelingen’ optreedt, verkrijgt de aanmerkelijkbelanghouder liquiditeiten waardoor hij (een gedeelte van) de conserverende aanslag eenvoudiger kan betalen. Over het verleende uitstel van betaling wordt geen invorderingsrente in rekening gebracht.⁹⁵ De conserverende aanslag wordt door artikel 25 lid 8 IW 1990 en artikel 25c IW 1990 ingevorderd voor een bedrag ter grootte van 26,9% van de vervreemding, uitdeling, teruggaaf of excessief geleende bedrag.

Bij vervreemding van het belang in het kader van de aandelenfusie, splitsing en fusie wordt het uitstel van betaling onder nader te stellen voorwaarden doorgezet.⁹⁶

3.4. Kwijtschelding van conserverende aanslag

Indien er een besmette handeling optreedt wordt het uitstel van betaling (gedeeltelijk) beëindigd. Vervolgens worden er bij ministeriële regeling regels gesteld wanneer kwijtschelding van de conserverende aanslag plaatsvindt. De conserverende aanslag wordt kwijtgescholden tot een bedrag gelijk aan de verschuldigde Nederlandse dividendbelasting of indien dit meer bedraagt de Nederlandse inkomstenbelasting wegens reguliere voordelen met betrekking tot de aandelen en winstbewijzen waarop het uitstel betrekking heeft.⁹⁷ De verkrijgingsprijs van de aandelen wordt direct aangepast met het bedrag dat gelijk staat aan de reguliere voordelen waarover Nederlandse dividend- of

⁹² Artikel 25 lid 8 onderdeel c IW 1990 artikel 2 lid 6 onderdeel c Uitvoeringsregeling IW 1990.

⁹³ Artikel 25c IW 1990.

⁹⁴ Kamerstukken II 2015-2016, 34302, nr. 3, p. 66.

⁹⁵ Artikel 28 lid 3 IW 1990.

⁹⁶ Artikel 25 lid 8 onderdeel a IW 1990.

⁹⁷ Artikel 26 lid 4 IW 1990.

inkomstenbelasting is verschuldigd.⁹⁸ Ook wordt de conserverende aanslag kwijtscholden indien de waarde in het economische verkeer van de aandelen of winstbewijzen, anders dan door uitkering van winstreserve of teruggaaf van wat op de aandelen is gestort, is gedaald tot een bedrag gelijk aan 26,9% van de waardedaling.⁹⁹ Daarnaast wordt de conserverende aanslag kwijtscholden als het heffingsrecht betreffende een (gedeeltelijk) vervreemding of liquidatie van het aanmerkelijk belang is toegewezen aan een ander land. De conserverende aanslag wordt kwijtscholden tot een bedrag gelijk aan de aldaar ter zake van de vervreemding feitelijk geheven belasting.¹⁰⁰ Tot slot wordt de conserverende aanslag ook kwijtscholden indien de belasting, waarvoor uitstel van betaling is verleend, hoger is dan wanneer de belastingschuldige ten tijde van de vervreemding in Nederland woonachtig zou zijn geweest.¹⁰¹

De ontvanger verleent de belastingschuldige in de gevallen zoals bedoeld in artikel 26 lid 4 IW 1990 en 26 lid 5 onderdeel a en b IW 1990 alleen kwijtscholding indien hij een schriftelijk verzoek indient.¹⁰² In het geval als bedoeld in artikel 26 lid 5 onderdeel c IW 1990 is er voor de (gedeeltelijke) kwijtscholding van de conserverende aanslag geen schriftelijk verzoek nodig, mits de belastingschuldige in een van de EER-landen woont.¹⁰³

3.5. Oude regeling conserverende aanslag

Per 15 september 2015, om 15:15 is er een nieuwe regeling omtrent de kwijtscholding en invordering van de conserverende aanslag in werking getreden. In de oude regeling kregen aanmerkelijkbelanghouders, die emigreerden voor dit tijdstip, 10 jaar lang renteloos uitstel van betaling. Na deze 10 jaar werd de (resterende) conserverende aanslag op verzoek van de

⁹⁸ Artikel 21 lid 1 Uitvoeringsbesluit Wet IB 2001.

⁹⁹ Artikel 26 lid 5 onderdeel a IW 1990.

¹⁰⁰ Artikel 26 lid 5 onderdeel b IW 1990.

¹⁰¹ Artikel 26 lid 5 onderdeel c IW 1990.

¹⁰² Artikel 4 lid 1 Uitvoeringregeling IW 1990.

¹⁰³ Artikel 4 lid 2 Uitvoeringregeling IW 1990.

belastingplichtige kwijtgescholden. De verkrijgingsprijs werd vervolgens verminderd met het quotiënt van 100% en het ab-tarief, vermenigvuldigd met het kwijtgescholden bedrag aan inkomstenbelasting.¹⁰⁴ De belastingschuld kon worden geïnd zodra minimaal 90% van de reserves van de vennootschap gedurende de tienjaarstermijn werd uitgedeeld.

Aangezien het vandaag de dag 2023 is, is er nog een aantal geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouders in België bij wie de oude regeling geldt. Voor aanmerkelijkbelanghouders die voor 15 september 2015, om 15:15 geëmigreerd zijn blijft de tienjaarstermijn en het 90%-criterium van toepassing.¹⁰⁵

3.6. Knelpunten en mogelijke oplossingen Invorderingswet 1990

Door de complexiteit van de Invorderingswet 1990 en het belastingverdrag Nederland – België (hierna: belastingverdrag N-B) verloopt de inning van de conserverende aanslag in een aantal situaties niet naar behoren. Er zijn meerdere scenario's denkbaar waarin knelpunten te onderkennen zijn.

3.6.1. Dividenduitkering vanuit een in Nederland gevestigde vennootschap aan een naar België geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder

Er zijn twee knelpunten te onderkennen in geval een aanmerkelijkbelanghouder vanuit Nederland naar België emigreert en er een dividenduitkering plaatsvindt vanuit de in Nederland gevestigde vennootschap aan de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder.

Knelpunt 1:

Het eerste mogelijke knelpunt betreft een uitspraak van Hof 's-Hertogenbosch van 20 februari 2020.¹⁰⁶ In deze zaak oordeelt het gerechtshof dat de vanuit Nederland naar België geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder geen recht

¹⁰⁴ Artikel 7.6, lid 3, Wet IB 2001 jo. artikel 21, lid 3 Uitvoeringsbesluit Wet IB 2001.

¹⁰⁵ Artikel 70ea IW 1990.

¹⁰⁶ Hof 's-Hertogenbosch 20 februari 2020, ECLI:NL:GHSHE:2020:655.

heeft op teruggaaf van dividendbelasting. De in Nederland gevestigde BV keerde € 100.000 uit aan de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder en hield hierover € 15.000 (15%¹⁰⁷*100.000) dividendbelasting in.¹⁰⁸ Daarnaast betaalde de buitenlands belastingplichtige destijds ook nog eens € 21.250 (25% personenbelasting*85.000) aan Belgische belasting. Op deze manier wordt weliswaar de Nederlandse dividendbelasting verrekend, maar door de Belgische heffingstechniek gebeurt dit niet volledig. De Belgische heffingsmethodiek lijkt om die reden meer op een kostenaftrek.¹⁰⁹ De geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder deed een verzoek bij de inspecteur om de gehele dividendbelasting terug te krijgen, maar dit werd afgewezen. Vervolgens ging de belanghebbende in beroep en betoogde hij dat het vrije verkeer van kapitaal wordt geschonden en dat Nederland acht moet slaan op de totale belastingdruk op dividend.¹¹⁰ De rechtbank en het gerechtshof gingen hier echter niet in mee. Zij menen dat Nederland op basis van artikel 10 lid 2 van het belastingverdrag met België uit 2001 bevoegd is om 15% bronstaatheffing te heffen en dat Nederland niet gehouden is om België op verdragsverplichtingen aan te spreken.¹¹¹ In artikel 23 lid 2 van het belastingverdrag met België is opgenomen dat België de Nederlandse belasting op dividenden in mindering brengt op de Belgische belasting daarop, echter onder voorbehoud van bepalingen in de nationale Belgische belastingwetgeving dienaangaande. In hoeverre België zijn verdragsverplichtingen niet nakomt staat volgens het gerechtshof niet ter beoordeling van een Nederlandse belastingrechter. Belanghebbende is in cassatie gegaan bij de Hoge Raad, maar die verklaart het beroep zonder nadere motivering ongegrond (art. 81 lid 1 Wet RO).¹¹²

¹⁰⁷ Artikel 5 lid 1 Wet DB 1965.

¹⁰⁸ Artikel 7 lid 1 Wet DB 1965.

¹⁰⁹ V-N 2021/51.11.

¹¹⁰ Artikel 63 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

¹¹¹ Hof 's-Hertogenbosch 20-02-2020, ECLI:NL:GHSHE:2020:655 r.o. 4.4. t/m 4.6.

¹¹² Hoge Raad 12 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1679.

In onderhavige zaak heeft België geen verrekening of vrijstelling van Nederlandse dividendbelasting toegepast. België heft op dit moment 30%¹¹³ roerende voorheffing op dividenduitkering en Nederland 15% bronstaatheffing. De feitelijk geheven belasting in België is door de kostenaf trek 25,5% ($30\% * (100\% - 15\%)$). Er is hier dus sprake van dubbele heffing en de totale belastingdruk in deze grensoverschrijdende situatie bedraagt 40,5%. In puur binnenlandse verhoudingen zou Nederland 26,9% inkomstenbelasting heffen over een dividenduitkering. Dit is een te onderkennen knelpunt aangezien er sprake is van onevenredige belastingheffing.

Een mogelijke oplossing voor het wegnemen van dit knelpunt zou zijn om in het nieuwe belastingverdrag met België vast te leggen dat België volledige verrekening dient te verlenen aan geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouders voor de Nederlandse dividendbelasting. In artikel 10 lid 9 van het nieuwe belastingverdrag Nederland-België is echter niet vastgelegd dat België verrekening hoeft te verlenen.¹¹⁴ Hierdoor is er nog steeds sprake van dubbele heffing en wordt het knelpunt dus niet weggenomen.

Een andere eventuele oplossing voor belanghebbenden is om in België in beroep te gaan.¹¹⁵ Het Belgische Hof van Cassatie heeft in een vergelijkbaar geval, desbetreffende Frankrijk, beslist dat België toch verrekening moet verlenen, omdat het belastingverdrag met België daartoe verplicht.¹¹⁶ In relatie tot Nederland zou dat betekenen dat de Belgische nationale regels, die verrekening van dividendbelasting beletten, terzijde moeten worden geschoven. Op deze manier wordt dubbele belasting, en daarmee het knelpunt, door de woonstaat België alsnog voorkomen.

¹¹³ Artikel 269 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

¹¹⁴ Zie ook C.D.E.J. Nijman en P.J. te Boekhorst, *Samenvatting belastingverdrag Nederland-België*, 27 juni 2023, p. 13 en I. Hijkoop, *Nieuw belastingverdrag Nederland-België*, 24 juli 2023, p. 2.

¹¹⁵ Redactie Vakstudienieuws, V-N 2021/51.11.

¹¹⁶ Cass. 16 juni 2017, F.15.0102.N

Knelpunt 2:

Het tweede knelpunt houdt verband met een dividenduitkering vanuit een in Nederland gevestigde vennootschap aan een naar België geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder in combinatie met de Invorderingswet 1990. De dividenduitkering zorgt in beginsel voor een (gedeeltelijke) invordering van het uitstel van betaling. De conserverende aanslag wordt ingevorderd voor een bedrag van 26,9%¹¹⁷ vermenigvuldigd met de dividenduitkering. Dit bedrag wordt vervolgens, op grond van artikel 25 lid 8 IW, verminderd met de in Nederland verschuldigde dividend- en inkomstenbelasting en de feitelijk in buitenland geheven belasting. Het kwijtscheldingsartikel 26 lid 4 IW houdt echter geen rekening met de buitenlandse belastingheffing over reguliere voordelen. Bij een latere verkoop van het aandelenbelang is er door de dividenduitkering in economische zin daarom sprake van dubbele heffing.¹¹⁸ Dit valt te kwalificeren als knelpunt. Nederland houdt namelijk in binnenlandse verhoudingen wel rekening met waardeverminderingen (door dividenduitkeringen), terwijl dat in grensoverschrijdende situaties niet gebeurt (buitenlandse belastingheffing wordt niet kwijtgescholden van de conserverende aanslag). Op deze manier betreft Nederland uiteindelijk feitelijk voordelen in de heffing die aan een andere verdragsstaat zijn toegewezen. In zoverre is de invordering ten aanzien van het uitkeren van winstreserves in strijd met de goede verdragstrouw.¹¹⁹ De kwijtschelding is namelijk beperkt tot slechts het verdragstarief van veelal 15%, terwijl de dividenduitkering is verwerkt in de conserverende (belasting)aanslag voor het aanmerkelijkbelangtarief van 26,9%.¹²⁰ Dit is van toepassing in belastingverdragen waar Nederland geen aanmerkelijkbelangvoorbehoud in het dividendartikel heeft opgenomen, zoals in het verdrag met België uit 2001.

¹¹⁷ Het tarief in artikel 2.12 Wet IB 2001.

¹¹⁸ L.C. van Hulten en W.R. Kooiman, 'Emigratie door de aanmerkelijkbelanghouder', WFR 2016/188, p. 1208-1213.

¹¹⁹ R.P.C. Cornelisse, 'Conserverende aanslag bij emigratie en treaty override: acte claire?', FED 2017/8.

¹²⁰ E.J.W. Heithuis, 'Conserverende aanslag voor ab-aandelen in strijd met belastingverdrag?', WFR 2017/106.

Vanuit nationaalrechtelijke oogpunt kan Nederland op grond van artikel 7.5 lid 1 Wet IB 2001 inkomstenbelasting over de dividenduitkering heffen. Ex artikel 1 lid 1 Wet DB 1965 kan Nederland een dividenduitkering vanuit een in Nederland gevestigde vennootschap aan een opbrengstgerechtigde met dividendbelasting belasten. Dit tarief bedraagt 15%.¹²¹ Op grond van het dividendartikel 10 lid 1 van het verdrag N-B heeft de woonstaat van de inwoner (België) de heffingsbevoegdheid. Inkomen uit aanmerkelijk belang wordt in België belast volgens het tarief van de roerende voorheffing. Dit tarief bedraagt 30%.¹²² Artikel 10 lid 2 geeft echter de bronstaat (Nederland) ook het heffingsrecht. Aangezien de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder een natuurlijk persoon is, mag Nederland op grond van artikel 10 lid 2 onderdeel b 15% van het brutobedrag van het dividend heffen. Doordat België op grond van artikel 23 lid 2 van het belastingverdrag geen verrekening hoeft te verlenen bedraagt de feitelijk geheven belasting over een dividenduitkering in België 25,5%. Nederland staat in zulke gevallen geen teruggaaf van dividendbelasting toe, waardoor Nederland 15% dividendbelasting heft op een dividenduitkering.

Feitelijk wordt het uitstel van betaling op grond van artikel 25 lid 8 onderdeel b IW 1990 niet beëindigd. Het uitstel van betaling wordt namelijk weliswaar met 26,9% van de dividenduitkering verminderd, maar doordat dit bedrag dient te worden verminderd met de in Nederland verschuldigde inkomstenbelasting en de in België feitelijk geheven belasting wordt per saldo het uitstel van betaling op grond van dit wetsartikel niet beëindigd.

Op schriftelijk verzoek vindt er alsnog kwijtschelding van de conserverende aanslag plaats door artikel 26 lid 4 IW 1990. De conserverende aanslag wordt tot een bedrag gelijk aan de in Nederland verschuldigde dividendbelasting (15%) kwijtgescholden. De in België feitelijk betaalde belasting wordt echter niet van de conserverende aanslag kwijtgescholden. In deze situatie betaalt de

¹²¹ Artikel 5 Wet DB 1965.

¹²² Artikel 269 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder meer belasting dan wanneer er geen emigratie plaatsvond. De belastingplichtige wordt op fiscaal gebied onevenredig behandeld waardoor te concluderen valt dat dit een te onderkennen knelpunt is. Een voorbeeld ter illustratie:

Joop heeft 100% van de aandelen van Bel BV. Hij emigreert naar België en laat de vennootschap achter in Nederland. De totale waarde in het economisch verkeer van de aandelen bedraagt € 500.000 en de verkrijgingsprijs is gesteld op € 100.000. Er is sprake van een fictieve vervreemding ex artikel 4.16 lid 1 onderdeel h Wet IB 2001. Het vervreemdingsvoordeel bedraagt € 400.000 (500.000 - 100.000) en een conserverende aanslag inkomstenbelasting van € 107.600 ($26,9\% * 400.000$) wordt opgelegd.

Er vindt een dividenduitkering van €250.000 aan Joop plaats. Bel BV draagt als inhoudingsplichtige € 37.500 ($15% * 250.000$) dividendbelasting af.¹²³ De roerende voorheffing in België bedraagt € 63.750 ($30% * (250.000 - 37.500)$). De feitelijk in België betaalde belasting is ook € 63.750. De dividenduitkering zorgt in beginsel door artikel 25 lid 8 onderdeel b voor een (gedeeltelijk) beëindiging van het uitstel van betaling van € 67.250 ($26,9% * 250.000$). Dit bedrag wordt echter verminderd met de in Nederland verschuldigde dividendbelasting en feitelijk in België geheven belasting, waardoor de conserverende aanslag op basis van dit wetsartikel niet wordt ingevorderd.

Door middel van artikel 26 lid 4 wordt de conserverende aanslag alsnog (gedeeltelijk) kwijtgescholden met bedrag dat gelijk staat aan de in Nederland verschuldigde dividendbelasting. Dit bedraagt € 37.500 ($15% * 250.000$). Het resterende bedrag op de conserverende aanslag is € 70.100 ($107.600 - 37.500$). Stel dat Joop na de dividenduitkering zijn gehele belang vervreemdt, dan wordt het resterende bedrag van € 70.100 op de conserverende aanslag

¹²³ Artikel 7 lid 2 Wet DB 1965.

ingevorderd.¹²⁴ De totale belasting die Joop na emigratie heeft betaald bedraagt € 171.350 (37.500 + 63.750 + 70.100). Als de emigratie van Joop naar België niet had plaatsgevonden had Joop ten aanzien van de dividenduitkering én vervreemding van het aandelenbelang € 107.600 (26,9%*400.000) aan belasting moeten betalen. In dit voorbeeld is het belastingnadeel € 63.750 (171.350 – 107.600). Dit wordt in absolute zin groter naar mate de hoogte van de dividenduitkering stijgt.

Een mogelijke oplossing om dit knelpunt weg te nemen en ervoor te zorgen dat het verdrag te goeder trouw wordt nageleefd is het opnemen van een aanmerkelijkbelangvoorbehoud. Dit zou moeten worden vastgelegd in het dividendartikel in het nieuwe belastingverdrag met België, onder voorwaarde dat er een conserverende aanslag openstaat. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de bronstaat (Nederland) volledig het heffingsrecht heeft over dividenduitkeringen. Nederland heeft dan de mogelijkheid om dividenduitkeringen te belasten op grond van nationale belastingwetgeving (artikel 7.5 lid 1 Wet IB 2001) tegen het reguliere box 2-tarief van 26,9%.¹²⁵ Op deze manier wordt er 15% dividendbelasting¹²⁶ en 11,9% inkomstenbelasting geheven. Hierdoor zou er geen buitenlandse belastingheffing plaatsvinden en zou de conserverende aanslag worden kwijtgescholden voor een bedrag gelijk aan de feitelijk in Nederland geheven belasting.¹²⁷ Op deze manier zou de grensoverschrijdende situatie evenredig met de binnenlandse situatie worden behandeld waardoor het knelpunt is weggenomen.

België is haar heffingsrecht op deze manier kwijt. Een andere optie om het knelpunt weg te nemen is het toepassingsbereik van artikel 26 lid 4 IW 1990 te vergroten. Nu behelst dit wetsartikel alleen kwijtschelding van de conserverende aanslag tot een bedrag gelijk aan de Nederlandse verschuldigde

¹²⁴ Artikel 25 lid 8 onderdeel a IW 1990.

¹²⁵ E.J.W. Heithuis, 'Conserverende aanslag voor ab-aandelen in strijd met belastingverdrag?', WFR 2017/106.

¹²⁶ Artikel 9.2 lid 1 onderdeel b Wet IB 2001.

¹²⁷ Artikel 26 lid 4 IW 1990.

belasting. Als de feitelijk in België geheven belasting ook de conserverende aanslag zou doen verminderen zou het knelpunt ook op deze manier voorkomen kunnen worden.

In het nieuwe belastingverdrag met België van 21 juni 2023 is vastgelegd dat Nederland het heffingsrecht heeft over dividenden die binnen 10 jaar na emigratie aan de natuurlijk persoon plaatsvinden.¹²⁸ Deze regeling treedt in werking indien de aanmerkelijkbelanghouder tezamen met zijn vennootschap naar België emigreert. Dit is echter niet van toepassing in situaties dat de vennootschap van de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder in Nederland gevestigd blijft. Het knelpunt wordt derhalve niet opgelost door het nieuwe belastingverdrag Nederland-België.

3.6.2. Is Nederland gerechtigd tot invordering van de conserverende aanslag?

Nederland heeft in veel belastingverdragen een aanmerkelijkbelangvoorbehoud opgenomen betreffende vermogenswinsten en probeert dit ook te waarborgen in nieuwe belastingverdragen.¹²⁹ Veel verdragen hebben een termijn van vijf of tien jaar ten aanzien van het invorderen van de conserverende aanslag, zo ook het belastingverdrag met België uit 2001 (10 jaar).¹³⁰ Belastingheffing over waardevermeerdering bij emigratie is een belasting die vermogenswinst als object heeft en niet (potentieel) dividend.¹³¹ Bij een verkoop van het aandelenbelang ná emigratie naar België heeft Nederland dus het recht om gedurende 10 jaar na emigratie deze vermogenswinst in de heffing te betrekken.

De vraag is dan ook of Nederland na het verstrijken van de tienjaarstermijn nog wel gerechtigd is om door middel van de invordering van de conserverende aanslag te heffen over het vervreemdingsvoordeel. De wetgever ziet geen

¹²⁸ Artikel 10 lid 9 belastingverdrag N-B 2023.

¹²⁹ Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2011, onderdeel 2.9.3, p. 49.

¹³⁰ Artikel 13 lid 5 Belastingverdrag N-B.

¹³¹ ECLI:NL:PHR:2009:AZ2232, BNB 2009/260, r.o. 4.3.3.

belemmeringen om tot invordering van een conserverende aanslag over te gaan, ook niet indien er geen of slechts een in tijd beperkt aanmerkelijkbelangvoorbehoud is. Naar de mening van de wetgever is er geen sprake van een verschuiving in de verdeling van heffingsbevoegdheid, maar slechts van inning van een openstaande belastingschuld vastgesteld op basis van Nederlandse waardeaan groei.¹³² Heithuis betoogt daarentegen dat invordering van de conserverende aanslag na verstrijking van vijf of tienjaarstermijn in strijd is met het belastingverdrag.¹³³ Heithuis beroept zich op een arrest van de Hoge Raad omtrent pensioen-emigratie waarin de Hoge Raad expliciet onderscheid maakt tussen de gerechtvaardigde oplegging van de conserverende aanslag¹³⁴ enerzijds en het invorderen ervan anderzijds. De Hoge Raad merkte in dit arrest op dat de goede verdragstrouw zich er tegen verzet dat de Belastingdienst overgaat tot invordering in situaties dat de heffingsbevoegd bij het andere verdragsland ligt.¹³⁵ Volgens van Hulten en Kooiman betreft Nederland, door invordering na verstrijking van de termijn, voordelen die naar hun aard aan de andere verdragsstaat zijn toegewezen.¹³⁶ Dit vinden zij net als Van Brummen en Nieuwenhuizen in strijd met de goede verdragstrouw.¹³⁷ Daarnaast heeft de Hoge Raad in een arrest over de gebruikelijkloonregeling duidelijk gemaakt dat Nederland niet een verschuiving van heffingsbevoegdheid ten gunste van Nederland eenzijdig kan bewerkstelligen.¹³⁸

Volgens Albert is de inning van de conserverende aanslag wél verenigbaar met een belastingverdrag Nederland-emigratiestaat. De Hoge Raad zou namelijk, indien hij de inning problematisch vond, volgens Albert dat in een recent

¹³² Kamerstukken II 2015/16, 34302, p. 23.

¹³³ E.J.W. Heithuis, 'Conserverende aanslag voor ab-aandelen in strijd met belastingverdrag?', WFR 2017/106.

¹³⁴ HvJ EG 11 maart 2004, nr. C-9/02 (Lasteyrie du Saillant), Jur. 2004, p. I-2409

¹³⁵ HR 15 april 2011, ECLI:NL:HR:2011:BN8728, BNB 2011/160, r.o. 4.4.6 en 4.4.7.

¹³⁶ L.C. van Hulten en W.R. Kooiman, 'Emigratie door de aanmerkelijkbelanghouder', WFR 2016/188, p. 1208-1213.

¹³⁷ M.F. van Brummen & J.H.M. Nieuwenhuizen, 'Verdragsrechtelijke twijfels bij voorgestelde emigratieregeling voor aanmerkelijkbelanghouders', WFR 2015/1488.

¹³⁸ HR 18-11-2016, ECLI:NL:HR:2016:2497, BNB 2017/34.

arrest¹³⁹ duidelijk moeten hebben gemaakt.¹⁴⁰ Albert maakt hier gebruik van een a-contrarioredening, in het licht van als de Hoge Raad er niks over zegt is het blijkbaar gerechtvaardigd. Heithuis vindt deze interpretatie, in een naschrift op het artikel van Albert, te ver gaat en beroept zich liever op zaken die de Hoge Raad wél heeft gezegd, anders wordt het volgens hem te veel speculatie. Mijns inziens is de opvatting van Heithuis juist en is de heffing over vermogenswinsten door middel van de inning van de conserverende aanslag na het verstrijken van de tienjaarstermijn in strijd met het belastingverdrag met België uit 2001.

In het belastingverdrag met België uit 2001 heeft Nederland door het aanmerkelijkbelangvoorbehoud op vermogenswinsten gedurende tien jaar lang na emigratie het heffingsrecht. Na het verstrijken van deze termijn is de woonstaat (België) heffingsbevoegd.¹⁴¹ België kent echt geen meerwaardebelasting. De verkoop van ab-aandelen na tien jaar zou dus onbelast moeten zijn, anders handelt Nederland in strijd met het belastingverdrag en is er dus sprake van een knelpunt.

In het nieuwe belastingverdrag met België is er een aanmerkelijkbelangvoorbehoud zonder termijn opgenomen. Nederland kan hierdoor voor onbepaalde tijd heffen over vermogenswinsten. Dit is in lijn met de Nederlandse belastingwetgeving over de conserverende aanslag. Hierdoor schaadt Nederland niet meer de goede verdragstrouw en wordt het knelpunt weggenomen.

¹³⁹ HR 16-01-2015, ECLI:NL:HR:2015:65, BNB 2015/64

¹⁴⁰ P.G.H. Albert, 'Inning conserverende aanslag bij vervreemding ab-aandelen in strijd met belastingverdrag?', WFR 2017/133.

¹⁴¹ Artikel 13 lid 5 Belastingverdrag N-B 2001

3.6.3. Dividend- én liquidatie-uitkeringen na emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België uit een in België gevestigde vennootschap

Er is ook een mogelijkheid van dubbele heffing van inkomstenbelasting indien een in Nederland woonachtige aanmerkelijkbelanghouder een aanmerkelijk belang heeft in een in België gevestigde vennootschap en op een gegeven moment naar België emigreert en vanuit daar dividend-én liquidatie-uitkeringen doet. Situaties waarin vóór de liquidatie van de vennootschap nog dividenduitkeringen plaatsvinden worden wezenlijk verschillend behandeld dan situaties waarin de vennootschap zonder dividenduitkeringen wordt geliquideerd.¹⁴² Een dividenduitkering zorgt op basis van artikel 25 lid 8 onderdeel b IW voor (gedeeltelijke) invordering van de conserverende aanslag voor een bedrag van 26,9% vermenigvuldigd met de dividenduitkering. Er vindt echter ook 30% Belgische roerende voorheffing plaats op de dividenduitkering.¹⁴³ Per saldo vindt er op grond van dit wetsartikel geen invordering van de conserverende aanslag plaats. Aan de hand van artikel 26 lid 4 IW doet zich ook geen kwijtschelding voor omdat er over de dividenduitkering vanuit een in België gevestigde vennootschap geen Nederlandse dividend- of inkomstenbelasting wordt geheven. Een dividenduitkering vanuit de Belgische vennootschap zorgt dus alleen voor 30% roerende voorheffing over de dividenduitkering. Indien de vennootschap ná de dividenduitkering wordt geliquideerd wordt de conserverende aanslag voor het resterende bedrag, na vermindering van het bedrag dat gelijk staat aan de dividenduitkering, kwijtgescholden op grond van artikel 26 lid 5 onderdeel b (voor een bedrag gelijk aan de feitelijk in België geheven belasting). In protocol I van het belastingverdrag met België is opgenomen dat liquidatie-uitkeringen onder artikel 10 van het belastingverdrag N-B vallen.¹⁴⁴ Artikel 10 lid 2 van het

¹⁴² R.P.C. Cornelisse, 'Aanmerkelijk belang in een niet in Nederland gevestigde vennootschap en emigratie', FED 2015/85.

¹⁴³ Artikel 269 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

¹⁴⁴ Protocol I, p. 15 belastingverdrag N-B.

belastingverdrag geeft de bronstaat (België) het heffingsrecht. Liquidatie-uitkeringen worden in de Belgische belastingwetgeving met 25% vennootschapsbelasting belast.¹⁴⁵ De kwijtschelding van de conserverende aanslag als bedoeld in artikel 26 lid 5 onderdeel b vindt alleen plaats bij een liquidatie van de vennootschap. België kent geen meerwaardebelasting op aandelen, waardoor een 'normale' vervreemding van het belang er niet voor zorgt dat de conserverende aanslag op grond van artikel 26 lid 5 onderdeel b wordt kwijtgescholden.¹⁴⁶ De resterende conserverende aanslag wordt door de liquidatie ook ingevorderd. Hierdoor wordt er dubbele belasting geheven. Het toepassingsbereik ten aanzien van artikel 26 lid 5 onderdeel b IW 1990 is dan ook ten onrechte niet verruimd.¹⁴⁷ Om dubbele heffing te voorkomen zou volgens Cornelisse de conserverende aanslag ook (gedeeltelijk) moeten worden kwijtgescholden bij dividenduitkeringen. Een voorbeeld ter illustratie van dubbele heffing inkomstenbelasting:

Joop bezit alle aandelen in een in België gevestigde BVBA. Joop emigreert naar België en zijn belastingplicht ten aanzien van Nederland eindigt. Er is sprake van een fictieve vervreemding ex artikel 4.16 lid 1 onderdeel h Wet IB 2001. De waarde in het economisch verkeer van de aandelen bedraagt € 500.000 en de verkrijgingsprijs is gesteld op € 100.000. De aanmerkelijkbelangwinst bedraagt dus € 400.000 (500.000 – 100.000) en er wordt een conserverende aanslag inkomstenbelasting opgelegd van € 107.600 (26,9%*400.000).

Joop besluit zijn BVBA te liquideren. De liquidatieopbrengst bedraagt € 400.000 (500.000 waarde in het economisch verkeer minus 100.000 verkrijgingsprijs). Op basis van artikel 25 lid 8 onderdeel a IW 1990 wordt de conserverende aanslag voor een bedrag van € 107.600 (26,9%*400.000) ingevorderd. Er wordt over de liquidatieopbrengst ook € 100.000 (25%*400.000¹⁴⁸) Belgische

¹⁴⁵ Artikel 215 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen (WIB 1992).

¹⁴⁶ R.P.C. Cornelisse, FED 2015/85.

¹⁴⁷ R.P.C. Cornelisse, FED 2015/85.

¹⁴⁸ België houdt net als Nederland op min of meer gelijke wijze rekening met de verkrijgingsprijs, zie ook R.P.C. Cornelisse, FED 2015/85.

vennootschapsbelasting geheven waardoor de conserverende aanslag op grond van artikel 26 lid 5 onderdeel b IW 1990, om dubbele heffing te voorkomen, voor het bedrag gelijk aan de feitelijk in België geheven belasting (€ 100.000) wordt kwijtgescholden. De resterende € 7.600 op de conserverende aanslag wordt door de liquidatie van de vennootschap door middel van artikel 25 lid 8 onderdeel a IW 1990 alsnog ingevorderd waardoor de totale belasting over het vervreemdingsvoordeel € 107.600 ($100.000 + 7.600$) bedraagt.

Wanneer Joop eerst een dividenduitkering van € 200.000 doet, wordt de conserverende aanslag op basis van artikel 25 lid 8 onderdeel b IW 1990 voor een bedrag van € 53.800 ($26,9\% * 200.000$) geïnd. Doordat er ook € 60.000 ($30\% * 200.000$) roerende voorheffing plaats vindt, wordt het uitstel van betaling per saldo ten aanzien van dit wetsartikel niet beëindigd. De conserverende aanslag wordt ook niet kwijtgescholden door artikel 26 lid 4 IW 1990 omdat deze kwijtscheldingsfaciliteit alleen zijn uitwerking heeft indien in Nederland dividend- en/of inkomstenbelasting is verschuldigd. Het resterende bedrag op de conserverende aanslag bedraagt dus nog steeds € 107.600. Indien Joop de vennootschap liquideert, bedraagt de resterende waarde in het economisch van de aandelen € 200.000 ($400.000 - 200.000$). België heft € 50.000 ($25\% * 200.000$) over de liquidatie-opbrengst. Dit zorgt ervoor dat de conserverende aanslag op grond van artikel 26 lid 5 onderdeel b IW 1990 voor een bedrag gelijk aan de feitelijk in België geheven belasting (€ 50.000) wordt kwijtgescholden. Van de conserverende aanslag resteert € 57.600 ($107.600 - 50.000$). Dit bedrag wordt door artikel 25 lid 8 onderdeel a IW 1990 alsnog ingevorderd waardoor de totale belasting over het (fictieve) vervreemdingsvoordeel € 167.600 ($60.000 + 50.000 + 57.600$) bedraagt.

Als de emigratie van Joop naar België niet had plaatsgevonden had Joop ten aanzien van de dividenduitkering én liquidatie van het aandelenbelang € 107.600 ($26,9\% * 200.000 + 26,9\% * 200.000$) aan belasting moeten betalen. In dit voorbeeld is het belastingnadeel € 60.000 ($167.600 - 107.600$). Dit is een te

onderkennen knelpunt. Een grensoverschrijdende situatie wordt onevenredig behandeld ten opzichte van een binnenlandse situatie.

In lijn met wat Cornelisse betoogt, zou mijns inziens dubbele heffing kunnen worden voorkomen indien het toepassingsbereik van artikel 26 lid 5 onderdeel b IW 1900 wordt vergroot. Nu behelst dit wetsartikel alleen kwijtschelding van de conserverende aanslag bij (gedeeltelijk) vervreemding van het belang. Als winstuitdelingen uit een in het buitenland gevestigde vennootschap de conserverende aanslag ook laat kwijtschelden zou dit te onderkennen knelpunt voorkomen kunnen worden.

Liquidatie-uitkeringen en inkoop van aandelen kwalificeren in het verdrag met België uit 2001 als dividend.¹⁴⁹ In het nieuwe belastingverdrag met België is dit nog steeds zo, tenzij er nog een conserverende aanslag openstaat. In dat geval valt een liquidatie-uitkering en inkoop van aandelen onder het vermogenswinstartikel.¹⁵⁰ Dit heeft tot gevolg dat het knelpunt wordt weggenomen. België mag namelijk niet meer op grond van dividendartikel 25% over de liquidatie-uitkering heffen. Nederland mag door het onbeperkte aanmerkelijkbelangvoorbehoud op grond van het vermogensartikel heffen. Dit wordt bewerkstelligd door middel van de invordering van de conserverende aanslag.¹⁵¹ De liquidatie-uitkering wordt dus belast met 26,9%. Door deze verdragswijziging is er geen sprake meer van dubbele heffing en is het knelpunt dus weggenomen.

3.7. Conclusie/samenvatting

Een conserverende aanslag wordt opgelegd aan de emigrerende aanmerkelijkbelanghouder over het te conserveren inkomen. Dit bedraagt het vervreemdingsvoordeel dat gedurende de binnenlandse belastingplicht is

¹⁴⁹ Artikel 10 belastingverdrag N-B 2001.

¹⁵⁰ Artikel 13 belastingverdrag N-B 2023.

¹⁵¹ Artikel 25 lid 8 onderdeel a Wet IB 2001.

ontstaan. De conserverende aanslag heeft als doel om de fiscale claim over de waardevermeerdering die is opgebouwd in Nederland te behouden.

Met betrekking tot de conserverende aanslag wordt uitstel van betaling verleend. In artikel 25 lid 8 en 25c IW 1990 is het recht op uitstel van betaling en de (gedeeltelijke) beëindiging van dit recht vastgelegd. Dit recht wordt door vier 'besmette' handelingen beëindigd: vervreemding van aandelen, winstuitdelingen van reserves, teruggaaf van wat op de aandelen is gestort en als er een fictief regulier voordeel wordt genoten. De conserverende aanslag wordt ingevorderd voor een bedrag ter grootte van 26,9% van de vervreemding, uitdeling, teruggaaf of excessief geleende bedrag. Bij beëindiging van het uitstel door middel van winstuitdelingen en excessief lenen wordt het ingevorderde bedrag verminderd met Nederlandse belasting en feitelijk in het buitenland geheven belasting. Bij ministeriële regeling worden er regels gesteld wanneer kwijtschelding van de conserverende aanslag plaatsvindt. De conserverende aanslag wordt bij winstuitdelingen kwijtgescholden tot een bedrag gelijk aan de verschuldigde Nederlandse dividendbelasting of indien dit meer bedraagt de Nederlandse inkomstenbelasting wegens reguliere voordelen met betrekking tot de aandelen en winstbewijzen waarop het uitstel betrekking heeft. Wanneer er een dividenduitkering vanuit een in Nederland gevestigde vennootschap aan een naar België geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder plaatsvindt, ontstaan er twee knelpunten. Eén knelpunt ontstaat doordat België niet verplicht is om een volledige vrijstelling of verrekening te verlenen van Nederlandse dividendbelasting over een dividenduitkering. Dit kan worden opgelost door een verplichting tot verrekening of vrijstelling op te nemen in het nieuwe belastingverdrag met België. Het tweede knelpunt komt tot stand doordat artikel 26 lid 4 IW 1990 geen kwijtschelding van de conserverende aanslag toelaat voor buitenlandse belastingheffing over dividenduitkeringen. Dit knelpunt kan worden opgelost door een aanmerkelijkbelangvoorbehoud in het dividendartikel in het 'nieuwe' belastingverdrag met België op te nemen. Dit knelpunt kan ook worden opgelost als het toepassingsbereik van artikel 26 lid 4

IW 1990 wordt verruimd en kwijtschelding van de conserverende aanslag ook wordt toegelaten voor Belgische belastingheffing. In het nieuwe belastingverdrag zijn de genoemde oplossingen niet verwezenlijkt, hierdoor is er in beide gevallen nog steeds sprake van dubbele heffing en een knelpunt. Bij Nederlandse belastingheffing over vermogenswinsten, die ontstaan zijn tien jaar na emigratie, is er ook sprake van een knelpunt. Nederland handelt in zulke gevallen namelijk in strijd met de goede verdragstrouw omdat er in het belastingverdrag met België uit 2001 een aanmerkelijkbelangvoorbehoud op vermogenswinsten tot tien jaar is opgenomen. Het nieuwe belastingverdrag verhelpt dit knelpunt doordat er een onbeperkt aanmerkelijkbelangvoorbehoud op vermogenswinsten is vastgelegd. Tot slot resulteren dividend- én liquidatie-uitkeringen, na emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België uit een in België gevestigde vennootschap in een knelpunt. Dit wordt veroorzaakt doordat dividenduitkeringen niet zorgen voor een kwijtschelding van de conserverende aanslag, terwijl dat bij liquidatie-uitkeringen wel gebeurt. Door vergroting van het toepassingsbereik van artikel 26 lid 5 onderdeel b IW 1900 zou dit knelpunt kunnen worden voorkomen. In het nieuwe belastingverdrag kwalificeert een liquidatie-uitkering, mits er een conserverende aanslag openstaat, als vermogenswinst. Aangezien Nederland hier een onbeperkt aanmerkelijkbelangvoorbehoud op heeft wordt dit knelpunt weggenomen.

4. Conclusie/Samenvatting

Inkomen uit aanmerkelijk belang is het gezamenlijke bedrag van (fictieve) reguliere en vervreemdingsvoordelen. Het belastingtarief op belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang is een proportioneel tarief van 26,9%. Per 1 januari 1997 wordt de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder gezien als een fictieve vervreemding van het aanmerkelijk belang. De wetgever heeft dit gedaan om een einde te maken aan fiscaal geïndiceerde emigraties en om de waardeangroei van het aanmerkelijk belang gedurende de periode dat de aanmerkelijkbelanghouder in Nederland woonachtig is te belasten. De emigrerende aanmerkelijkbelanghouder krijgt een conserverende aanslag opgelegd het tijdstip dat onmiddellijk voorafgaat aan het ophouden van de binnenlandse belastingplicht. Een conserverende aanslag wordt opgelegd aan de emigrerende aanmerkelijkbelanghouder over het te conserveren inkomen. Dit bedraagt het vervreemdingsvoordeel dat gedurende de binnenlandse belastingplicht is ontstaan. Het vervreemdingsvoordeel is het verschil tussen de de overdrachtsprijs en verkrijgingsprijs. De conserverende aanslag heeft als doel om de fiscale claim over de waardevermeerdering die is opgebouwd in Nederland te behouden. Per 1 januari 2001 is de conserverende aanslag een wettelijke term. De term wordt als volgt gedefinieerd: de aanslag waarvoor een wettelijk recht op betalingsuitstel bestaat en waarvoor het betalingsuitstel vervalt zodra een verboden handeling of gebeurtenis plaatsvindt. Het uitstel van betaling, de beëindiging hiervan en de kwijtschelding van de conserverende aanslag zijn opgenomen in de Invorderingswet 1990. De conserverende aanslag wordt ingevorderd bij een van de volgende vier verboden handelingen: vervreemding van aandelen, winstuitdelingen van reserves, teruggaaf van wat op de aandelen is gestort en als er een fictief regulier voordeel wordt genoten. Bij ministeriële regeling worden er regels gesteld wanneer kwijtschelding van de conserverende aanslag plaatsvindt. Per 1 januari 2023 is de Wet excessief lenen ingevoerd. Deze wet beschouwt het bovenmatige deel van de schuld (> € 700.000) van de belastingplichtige aan de

vennootschap waarin hij of zij een aanmerkelijk belang heeft als fictief regulier voordeel. Bij aflossing van de bovenmatige schuld ontstaat er een negatief fictief regulier voordeel. De verboden vier handelingen zorgen er zowel in de Wet IB 2001 als in de IW 1990 voor dat er knelpunten optreden. In de context van dit onderzoek heb ik onder een knelpunt een situatie verstaan waarin de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder leidt tot onevenredige belastingheffing of onevenredige administratieve rompslomp. Van onevenredigheid is in dit onderzoek sprake indien Nederland-België-situaties en Nederland-Nederland-situaties op fiscaal gebied anders worden behandeld. Door het uitvoeren van een knelpuntenanalyse heb ik getracht de volgende onderzoeksvraag zo goed mogelijk te beantwoorden:

“Welke fiscale knelpunten zijn er te onderkennen bij en na de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België? Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan om deze knelpunten weg te nemen?”

De onderzoeksvraag is in dit onderzoek beantwoord door de volgende deelvragen:

“Wat zijn de fiscale gevolgen en de te onderkennen knelpunten van de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België voor de Wet inkomstenbelasting 2001? Welke mogelijke oplossingen zijn er om eventuele knelpunten weg te nemen?”

“Wat zijn de fiscale gevolgen en de te onderkennen knelpunten voor de Invorderingswet 1990 na de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België? Welke mogelijke oplossingen zijn er om eventuele knelpunten weg te nemen?”

Knelpunten in de Wet IB 2001:

- Door de Wet excessief lenen vindt er een knelpunt plaats in de inkomstenbelasting. Er is in dit geval sprake van dubbele heffing. Bij excessief lenen ná emigratie vindt er dubbele heffing plaats wanneer de invordering van de conserverende aanslag wordt gevolgd door een aflossing van de bovenmatige schuld door middel van een dividenduitkering. In een puur Nederlandse situatie zou alleen het fictief regulier voordeel worden belast. De dividenduitkering kan namelijk verrekenend worden met het negatieve fictieve reguliere voordeel, dat ontstaat wanneer de bovenmatige schuld wordt afgelost. Een mogelijke oplossing voor het wegnemen van dit knelpunt zou een belastingteruggaaf ten aanzien van de aflossing met een dividenduitkering kunnen zijn en een ophoging van de conserverende aanslag voor een bedrag gelijk aan het kwijtgescholden deel.
- Er kunnen ook knelpunten ontstaan bij aflossing van de bovenmatige schuld vanuit privé met eigen middelen. Dit is zowel bij excessief lenen vóór emigratie als bij excessief lenen ná emigratie het geval. De binnenlands belastingplichtige kan namelijk tijdens de verliesverrekeningstermijn (1 jaar achteruit en 6 jaar vooruit) een dividend uitkeren en wegstrepen tegen het negatieve fictieve regulier voordeel, dat ontstaan is door aflossing van de bovenmatige schuld. Deze mogelijkheid heeft de geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder niet, waardoor er in een grensoverschrijdende situatie sprake is van dubbele heffing. Na het verstrijken van de verliesverrekeningstermijn is er geen sprake meer van een ongelijke behandeling van een binnenlandse en buitenlandse belastingplichtige. Dan is voor beide situaties sprake van een knelpunt.

Knelpunten in de IW 1990:

- Er doen zich twee knelpunten voor indien er een dividenduitkering vanuit een in Nederland gevestigde vennootschap aan een naar België geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder plaatsvindt. Het eerste knelpunt ontstaat doordat België niet verplicht is om een vrijstelling of verrekening te verlenen van Nederlandse dividendbelasting over een dividenduitkering. Hierdoor heft zowel België (25,5% feitelijk geheven belasting), als Nederland (15% dividendbelasting) over de dividenduitkering. In puur binnenlandse verhoudingen zou Nederland 26,9% inkomstenbelasting heffen over een dividenduitkering. Dit knelpunt kan worden opgelost door een verplichting tot volledige verrekening of vrijstelling op te nemen in het nieuwe belastingverdrag met België.

Het tweede knelpunt komt tot stand omdat Nederland alleen kwijtschelding van de conserverende aanslag verleent voor in Nederland verschuldigde dividend- en inkomstenbelasting. Er is dubbele belastingheffing omdat de kwijtscheldingsfaciliteit in de IW 1990 geen kwijtschelding van de conserverende aanslag verleent voor de feitelijk in België geheven belasting. Daarnaast wordt de goede verdragstrouw geschonden doordat Nederland uiteindelijk feitelijk voordelen in de heffing betreft die aan een andere verdragsstaat zijn toegewezen. Dit kan worden voorkomen door een aanmerkelijkbelangvoorbehoud in het 'nieuwe' belastingverdrag N-B op te nemen. Voorwaarde is dat er nog een conserverende aanslag openstaat. Nederland heeft dan de mogelijkheid om dividenduitkeringen te belasten op grond van nationale belastingwetgeving tegen het reguliere box 2-tarief van 26,9%. Hierdoor vindt er geen buitenlandse belastingheffing plaats en wordt de conserverende aanslag kwijtgescholden voor een bedrag gelijk aan Nederlandse belasting. Een andere mogelijke oplossing is het verruimen van het toepassingsbereik van artikel 26 lid 4 IW 1990. Op deze manier zou

de conserverende aanslag ook voor de feitelijk in België geheven belasting worden kwijtgescholden.

In het nieuwe belastingverdrag zijn de genoemde oplossingen niet verwezenlijkt, hierdoor is er in beide gevallen nog steeds sprake van dubbele heffing en een knelpunt.

- Bij Nederlandse belastingheffing over vermogenswinsten, die ontstaan zijn tien jaar na emigratie, is er ook sprake van een knelpunt. Nederland handelt in zulke gevallen namelijk in strijd met de goede verdragstrouw omdat er in het belastingverdrag met België uit 2001 een aanmerkelijkbelangvoorbehoud op vermogenswinsten tot tien jaar is opgenomen. Het nieuwe belastingverdrag verhelpt dit knelpunt doordat er een onbeperkt aanmerkelijkbelangvoorbehoud op vermogenswinsten is vastgelegd.
- Dividend- én liquidatie-uitkeringen, na emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België, uit een in België gevestigde vennootschap veroorzaken ook een knelpunt. De kwijtscheldingsfaciliteit in de IW 1990 zorgt er namelijk voor dat de conserverende aanslag alleen wordt kwijtgescholden voor een bedrag gelijk aan de feitelijk in het buitenland geheven belasting bij vervreemding van het belang. Indien een geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder voor de liquidatie van de onderneming eerst nog een dividenduitkering doet, ontstaat er dubbele heffing. Diezelfde dividenduitkering wordt namelijk niet kwijtgescholden van de conserverende aanslag maar wordt wel belast in België. In het nieuwe belastingverdrag kwalificeert een liquidatie-uitkering, mits er een conserverende aanslag openstaat, als vermogenswinst. Aangezien Nederland hier een onbeperkt aanmerkelijkbelangvoorbehoud op heeft wordt dit knelpunt weggenomen omdat Nederland de mogelijkheid heeft om liquidatie-uitkeringen te belasten op grond van nationale belastingwetgeving tegen het reguliere box 2-tarief van 26,9%.

In de knelpuntenanalyse betreffende de emigratie van een aanmerkelijkbelanghouder naar België zijn er in totaal in de inkomstenbelasting drie en in de invorderingswet vier knelpunten gevonden. Drie knelpunten zijn unilateraal, dan wel bilateraal, door het nieuwe belastingverdrag met België, weggenomen.

Excessief lenen ná emigratie in combinatie met een aflossing door middel van een dividenduitkering is een nog onopgelost knelpunt. Wanneer de bovenmatige schuld wordt afgelost vanuit privé met eigen middelen kunnen er ook knelpunten ontstaan. Dit is zowel bij excessief lenen vóór emigratie als bij excessief lenen ná emigratie het geval. Een dividenduitkering vanuit een in Nederland gevestigde vennootschap aan een naar België geëmigreerde aanmerkelijkbelanghouder zorgt ook nog steeds voor twee knelpunten. Het is een gemiste kans dat deze twee veelvoorkomende thema's buiten beschouwing zijn gelaten tijdens de verdragsonderhandelingen met België.

5. Literatuurlijst

Tijdschriftartikelen

Albert 2017

P.G.H. Albert, 'Inning conserverende aanslag bij vervreemding ab-aandelen in strijd met belastingverdrag?', WFR 2017/133.

Albert 2004

- Albert, 'Verdragsrechtelijke complicaties bij de intrekking van het betalingsuitstel van een conserverende aanslag na emigratie', WFR 2004/753.

Boer en Heithuis 2020

- J.P. Boer en E.J.W. Heithuis, 'De internationale aspecten van de voorgestelde Wet excessief lenen bij eigen vennootschap', WFR 2020/175.

De Boer en Van Der Vloet 2021

- P. de Boer en R.E.F.M. van der Vloet, 'Knelpunten bij de samenloop van de Wet excessief lenen bij eigen vennootschap en het technisch aanmerkelijk belang', WFR 2021/163.

Van Brummen en Nieuwenhuizen 2015

- M.F. van Brummen & J.H.M. Nieuwenhuizen, 'Verdragsrechtelijke twijfels bij voorgestelde emigratieregeling voor aanmerkelijkbelanghouders', WFR 2015/1488.

Cornelisse 2017

- R.P.C. Cornelisse, 'Conserverende aanslag bij emigratie en treaty override: acte claire?', FED 2017/8.

Cornelisse 2015

- R.P.C. Cornelisse, 'Aanmerkelijk belang in een niet in Nederland gevestigde vennootschap en emigratie', FED 2015/85.

Foesenek 2019

- M.C.P. Foesenek, 'De dga-tax in grensoverschrijdend perspectief', WFR 2019/233.

Heithuis 2017

- E.J.W. Heithuis, 'Conserverende aanslag voor ab-aandelen in strijd met belastingverdrag?', WFR 2017/106.

De Heus en Van Santen 2022

- K. de Heus en R.J.M. van Santen, *Fiscaal Praktijdblad*, nummer 12 - 23 december 2022.

Van Hulten en Kooiman 2016

- L.C. van Hulten en W.R. Kooiman, 'Emigratie door de aanmerkelijkbelanghouder', WFR 2016/188.

Oort 2022

- V.C.C. Oort, 'Invoering Wet Excessief Lenen bij de eigen vennootschap per 2023', FBN 2022/54.

Pötgens en Vergouwen 2017

- F.P.G. Pötgens & T.M. Vergouwen, 'Het derde fictiefloonarrest en de goede verdragstrouw', MBB 2017/6.

Redactie Vaknieuws 2021

- Redactie Vaknieuws, annotatie bij HR 5 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1654, V-N 2021/51.11.

Van der Spek en Van Der Linde 2004

- P.R. van der Spek, R.W. van der Linde, Is de uiterste houdbaarheidsdatum van de conserverende aanslag verlopen?, 1 april 2004, *WFR* 2004/745.

Websites

Gubbels 2023

- N.C.G. Gubbels, *Cursus belastingrecht (Inkomstenbelasting)*, 31 maart 2023. Geraadpleegd op 4 juni 2023 van https://new.navigator.nl/document/inodef1f5e70d7452a1bc5cae9f3af8a7325?ctx=WKNL_CSL_381&tab=tekst

Hijkoop 2023

- I. Hijkoop, *Nieuw belastingverdrag Nederland-België*, 24 juli 2023. Geraadpleegd op 9 augustus 2023 van <https://www.grantthornton.nl/insights/themas/belastingadvies/nieuw-belastingverdrag-nederland--belgie/>

Hoogeveen 2023

- M.J. Hoogeveen, *Cursus belastingrecht (Inkomstenbelasting)*, 19 januari 2023. Geraadpleegd op 4 juni 2023 van https://new.navigator.nl/document/inod1dd548b41d20ce1dcefbbae01279bdf2?ctx=WKNL_CSL_381&tab=tekst

Nijman en Te Boekhorst 2023

- C.D.E.J. Nijman en P.J. te Boekhorst, *Samenvatting belastingverdrag Nederland-België*, 27 juni 2023. Geraadpleegd op 9 augustus 2023 van <https://meijburg.nl/nieuws/samenvatting-belastingverdrag-nederland-belgie>

Wisman 2023

- C. Wisman, *Emigratie en conserverende eindafrekening*, 1 maart 2023. Geraadpleegd op 4 juni 2023 van <https://www.navigator.nl/thema/idpassf53bf7691f0940d2a786b3e5a45acd7e/emigratie-en-conserverende-eindafrekening>

Parlementaire stukken

Kamerstukken I 2022/23, 35496, nr. C.

NV, *Kamerstukken II 2020/21*, 35496, nr. 9, p. 29, 30.

NV, *Kamerstukken II 2020/21*, 35496, nr. 7, p. 44.

MvT, *Kamerstukken II 2019/20*, 35496, nr. 3, p. 15, 16.

Kamerstukken II 2019/20, 35496, 3, p. 12.

Kamerstukken II 2015-2016, 34302, nr. 3, p. 66.

Kamerstukken II 2015/16, 34302, p. 23.

Kamerstukken II 2010/11, 25 087, nr. 7.

NV, *Kamerstukken II 1998-1999*, 26 727, V-N BP21 1999/3.2, blz. 1088.

MvT, *Kamerstukken II 1995/96*, 24 761, nr. 3, p.18.

Wet van 13 december 1996 tot wijziging van enige belastingwetten (herziening regime ter zake van winst uit aanmerkelijk belang, consumptieve rente en vermogensbelasting), Stb. 1996,652.

Wet van 21 december 2022 tot wijziging van de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Invorderingswet 1990 ter bestrijding van belastinguitstel en -afstel als gevolg van excessief lenen bij een eigen vennootschap (Wet excessief lenen bij eigen vennootschap), Stb. 2022,531.

Jurisprudentie

Hoge Raad

HR 12 november 2021, nr. 20/01256

HR 18 november 2016, nr. 15/04977, BNB 2017/34.

HR 16 januari 2015, nr. 13/05247, BNB 2015/64.

HR 15 april 2011, nr. 10/00990, BNB 2011/160.

HR 20 februari 2009, nr. 42701, BNB 2009/260.

HR 5 september 2003, nr. 37651, BNB 2003/379.

Hof van Justitie van de Europese Unie

HvJ EU 11 maart 2004, ECLI:EU:C:2004:138, zaak C-9/02, BNB 2004/258 m.nt.

G.T.K. Meussen (Hughes de Laysterie du Saillant

Overig

CBS Statline, 'Emigratie; Hoeveel Nederlanders emigreren naar het buitenland?' 2020.